

DE HOEVE, EEN B(L)OEIEND DORP EN LANDSCHAP

ST. ISIDORUSHOEVE E.O. VISIE | INRICHTINGSPLANNEN |
ADVIES | UITVOERING



BOEIEND
BLOEIEND
DORPSHART

Velp, 18 januari 2013
Adviesbureau Larenstein
Hogeschool van Hall Larenstein

COLOFON

Adviesbureau Larenstein:	Saskia Bottenberg Elco van Engelenhoven Jaap Hennevanger Stefan Jaspers Wilco van Loo Vincent Paulissen Tjeerd Warringa	06-40950761 06-50938897 06-13103807 06-13572766 06-41665665 06-10947498 06-42591874
Afbeeldingen:	Adviesbureau Larenstein, tenzij anders vermeld	
Illustraties:	Adviesbureau Larenstein, Nick Put, Korien Waanders, tenzij anders vermeld.	
Vormgeving:	Adviesbureau Larenstein, Nick Put, Korien Waanders, tenzij anders vermeld.	
Tekst:	Adviesbureau Larenstein	
Opdrachtgever:	René Pruysers	
Begeleider:	Marco Hoffman	
Opleiding:	Tuin- en Landschapsinrichting Minor Stedelijke Beplantingen Van Hall Larenstein Larensteinselaan 26A Postbus 9001 6880 GB Velp www.vanhallarenstein.nl	
Versie:	Dorpshart 1.0 (openbaar)	



DE HOEVE, EEN B(L)OEIEND DORP EN LANDSCHAP

ST. ISIDORUSHOEVE E.O. VISIE | INRICHTINGSPLANNEN |
ADVIES | UITVOERING

Adviesbureau Larenstein
Velp, 18 januari 2013

Hogeschool van Hall Larenstein

VOORWOORD

Het afgelopen halfjaar hebben wij (Adviesbureau Larenstein) intensief gewerkt aan project “De Hoeve een b(l)oeiend dorp en landschap”. Het rapport dat voor u ligt is het eindresultaat van onze inbreng aan het project.

Wij hebben dit project uitgevoerd in opdracht van Belangengemeenschap St. Isidorushoeve en de Wijkraad ‘t Wolferink waarbij René Pruyzers als opdrachtgever heeft gefunctioneerd. Het project vormt een onderdeel van de minor “Stedelijke beplanting” die wij volgen binnen de opleiding Tuinen landschapsinrichting/Bos- en natuur beheer aan Van Hall Larenstein. Wij hebben ons hierbij opgesteld als adviesbureau, bestaande uit: Saskia Bottenberg, Elco van Engelenhoven, Jaap Hennevanger, Stefan Jaspers, Wilco van Loo, Vincent Paulissen en Tjeerd Warringa.

In dit rapport zijn de gemaakte plannen opgenomen met de nodige tekstuele toelichting. Ook is het proces dat doorlopen is van inventarisatie en analyse tot aan het definitieve ontwerp opgenomen in het rapport als onderbouwing van het definitieve ontwerp.

Bij deze willen wij een aantal mensen bedanken die ons geholpen hebben tijdens het project. Allereerst willen wij René Pruyzers bedanken voor zijn rol als opdrachtgever. Zijn enthousiasme heeft hij goed overgebracht en ook van zijn leidinggevende kwaliteiten hebben wij veel opgestoken. Daarnaast willen wij Hans van den Berghe bedanken voor zijn bijdrage aan het project.

Richting de gemeente Haaksbergen bedanken wij Eric Ooink, Linda ten Thije Boonkamp, Karel Frühling en Peter Hooimoedt voor hun adviezen, inzet en het beschikbaar stellen van gegevens.

Op een aantal terreinen hebben wij intensief samengewerkt met studenten van AOC-Oost, te Amelo. Wij willen Rodger ten Hag, Juliette Heuker

of Hoek, Merijn van Hoek en Thijs Oude Groothuis bedanken voor hun inzet.

Vanuit het deelproject dorpschart St. Isidorushoeve bedanken wij Jan Wielens en Rob Ellenbroek voor het actief meedenken in het ontwerpproces.

Vanuit school hebben wij begeleiding gehad van Marco Hoffman. Wij willen hem graag bedanken voor de begeleidingen en informatie die hij ons heeft gegeven. Ook willen wij Jack Martin bedanken omdat hij ons de mogelijkheid heeft gegeven om aan dit project deel te nemen binnen de minor.

Wij hebben met veel plezier deelgenomen aan het project en zijn ervan overtuigd dat het project onder leiding van René Pruyzers succesvol wordt voortgezet. Vanzelfsprekend hopen wij dat de gemaakte plannen op korte termijn uitgevoerd worden en de dracht voor de (wilde) bij verbetert in de omgeving.

namens Adviesbureau Larenstein,

Tjeerd Warringa



Adviesbureaularenstein (van links naar rechts): Elco van Engelenhoven, Wilco van Loo, Saskia Bottenberg, Vincent Paulissen, Jaap Hennevanger, Tjeerd Warringa en Stefan Jaspers.

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	9
----	-----------	---

(...)

5.	Dorpshart St. Isidorushoeve	13
5.1	Inleiding	13
5.2	Inventarisatie en analyse	14
5.2.1	Ruimtelijke analyse van het plangebied	15
5.2.2	Functionele analyse van het plangebied	16
5.2.3	Beoordeling huidige beplanting	16
5.2.4	Conclusies	18
5.3	Visie	19
5.3.1	Vanuit het landschap	19
5.3.2	Vanuit het dorpshart	19
5.3.3	Referentiebeelden	20
5.4	Concept	22
5.5	Ontwerp b(l)oeiend dorpshart	25
5.6	Beplanting	30
5.6.1	Visie	30
5.6.2	Beplanting dorpshart	32
5.6.3	Beplanting dorpsplein	34
5.6.4	Kerkshof	36
5.7	Ontwerp parochietuin	38
5.8	Beplanting parochietuin	42

(...)

Bijlagen

5.1	Financieringsmogelijkheid parochietuin	46
5.2	Begroting dorpshart	47
5.3	Begroting aanleg en onderhoud vaste plantenborders	48
5.4	Aanleg en onderhoudsadvies vaste plantenborders	49

(...)



Afbeelding 1.1 Bloeiend boerenwormkruid (*Tanacetum vulgare*) in de wegberm.

1 INLEIDING



Het project “De Hoeve, een b(l)oeiend dorp en landschap” stelt zich ten doel de dracht en biodiversiteit in het projectgebied te versterken ten behoeve van de (wilde) bij. Zoals de titel van het project al doet vermoeden betreft het project De Hoeve, een klein dorp in het Twentse landschap, dat officieel de naam “St. Isidorushoeve” draagt. Oorspronkelijk is het project gestart door een aantal imkers. Inmiddels is het uitgegroeid tot een veel breder project waarbij nauw samengewerkt wordt door medewerkers van de gemeente Haaksbergen, Waterschap Regge en Dinkel, vrijwilligers en studenten. Dit rapport dient gezien te worden als vervolg op de twee rapporten (analyse & visie en het eindrapport) die de groep studenten van Van Hall Larenstein vorig jaar tot stand heeft gebracht (Adviesbureau Larenstein, 2011, Versterking van de dracht en biodiversiteit ten behoeve van de (wilde) bij).

Aanleiding

De aanleiding van dit project is de achteruitgang in dracht voor de (wilde) bij. Schaalvergroting en mono-

culturen spelen hierbij een belangrijke rol. De groep studenten die in het schooljaar 2011-2012 hier een begin aan heeft gemaakt heeft al de nodige informatie verzameld. Ook hebben zij ideeën globaal uitgewerkt en uitgezocht welke planten interessant zijn voor bijen. De plannen die zij hebben gemaakt zijn echter onvoldoende uitgewerkt om te realiseren. Daarom is het nodig deze plannen verder te detailleren en draagvlak te creëren bij burgers.

Doelstelling

Het hoofddoel van het project is om tot uitvoerbare plannen te komen die de dracht voor de (wilde) bij en de biodiversiteit in St. Isidorushoeve en omgeving verbeteren. Naast het hoofddoel is er een aantal nevendoelen zoals het verbeteren van recreatieve functies, het versterken van karakteristieke landschapstypen en samenhang creëren in het dorps hart van St. Isidorushoeve. Deze doelen worden later per deelproject specifiek beschreven. De gestelde doelen moeten worden bereikt met voldoende draagvlak op bestuurlijk en burgerlijk niveau. Daar

naast kan dit rapport als basis fungeren voor een gebiedsontwikkelingsplan voor St. Isidorushoeve. Ten slotte moeten de doelen gerealiseerd worden in samenwerking met lokale partijen zoals de gemeente Haaksbergen, Waterschap Regge en Dinkel, Landschap Overijssel en de werkgroepen per deelproject.

Leeswijzer

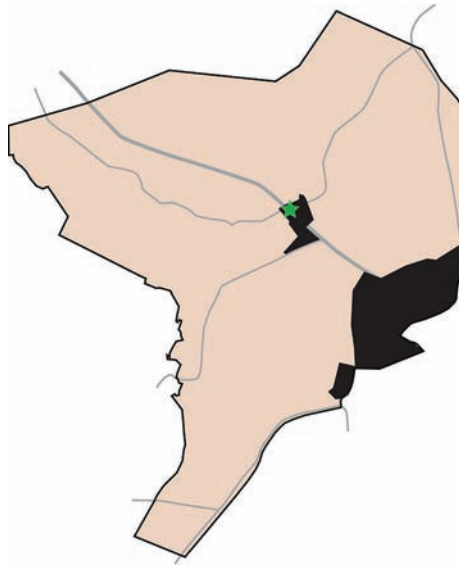
Dit is een onderdeel van het totale rapport waarin het dorpschart is uitgelicht. Het totale rapport is opgebouwd uit dertien hoofdstukken. Na dit inleidende hoofdstuk komt direct het dorpschart aan bod. In het originele rapport wordt in hoofdstuk twee onze visie gegeven op het projectgebied aan de hand van een aantal thema's. Deze visie dient als basis van het masterplan. Het masterplan is daar in hoofdstuk drie opgenomen met de nodige tekstuele toelichting. Het masterplan geeft in grote lijnen weer welke ingrepen in het projectgebied gedaan worden. Vervolgens wordt in hoofdstuk vier een overzicht gegeven van de deelprojecten. Deze deelprojecten komen in de hoofdstukken vijf tot en met tien uitgebreid aan bod. Per deelproject wordt een korte inleiding gegeven. Daarna worden in verschillende paragrafen onderdelen van het deelproject belicht zoals inventarisatie, analyse, deelvisie, ontwerpen, begrotingen en onderhoudsadviezen. Daaropvolgend wordt in hoofdstuk elf het meerjarig uitvoeringsplan behandeld. Hoofdstuk twaalf staat in het teken van ecologisch advies aan de hand van verschillende landschapslementen. Ten slotte worden in hoofdstuk dertien conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan aan de hand van de resultaten.



BOEIEND
BLOEIEND
DORPSHART

5 DORPSHART ST. ISIDORUSHOEVE

5.1 Inleiding



St. Isidorushoeve is de kern van het projectgebied. Enkele bewoners kwamen met de volgende constatering. Het ontbreekt in St. Isidorushoeve aan een dorpshart; een centrale, kenmerkende plek die het “middelpunt vormt van het dorp”. De Goorsestraat doorkruist St. Isidorushoeve en “splitst” het dorp als het ware in tweeën.

Centraal in het dorp liggen elementen zoals de kerk, de pastorie, begraafplaats en Gemeenschapshuis “t Meûken” van waarde voor het dorp zijn en potentie bieden voor

het dorpshart.

Het doel is om deze losse individuele elementen, te verbinden en hiermee de dorpskern te versterken. Hierdoor moet een waardevolle culturele en b(l)oeiend, recreatieve en verkeersveilige dorpskern ontstaan.

Binnen dit ontwerpproces is geanalyseerd en ontworpen op verschillende schaalniveaus. In samenwerking met projectgroep RAL is besloten om de projectafbakening op schaal van het dorpshart te houden. Dit omdat hier het meeste belang ligt en de grootste kansen voor het creëren van draagvlak. Om tot juiste keuzen te komen zijn verschillende klankbordbijeenkomsten georganiseerd. Het resultaat hiervan is het volgende hoofdstuk.

Na deze inleidende paragraaf is in paragraaf twee de inventarisatie en analyse op het projectgebied opgenomen. Vervolgens wordt in paragraaf drie de visie weergegeven. Daarna volgt het ontwerp met de nodige uitwerkingen van beplanting. Tot slot wordt een gedetailleerde uitwerking van de parochietuin met de daarbij behorende beplanting weergegeven.

5.2 Inventarisatie en analyse

De inventarisatie en analyse is de eerste stap van het ontwerpproces, dit is belangrijk om de samenhang van het gebied te kennen. In de inventarisatie wordt informatie en kaartmateriaal van het gebied bestudeerd. Met als hoofdvraag, wat is het huidige beeld? Uiteindelijk wordt in de analyse gezocht naar conclusies, deze dienen als uitgangspunt voor het nieuwe ontwerp.

De meerdere terreinbezoeken aan het gebied hebben een bijdrage geleverd aan de visievorming en het realisme van de ontwerpen.

Visie vanuit voorlopig masterplan

Vanuit het vorige masterplan is een visie opgesteld voor de dorpskern van St. Isidorushoeve. Dit zijn belangrijke eerste uitgangspunten. De kern van deze visie is het volgende:

- Meer eenheid creëren in begeleidende beplanting aan de Goorsestraat.
- Creëren van een verzachtende overgang van bebouwing naar landschap
- Versterken van biodiversiteit



Afbeelding 5.2 De Goorsestraat is de belangrijke ontsluitingsweg die het dorp in tweeën splitst.



Afbeelding 5.3 De parochietuin heeft veel kwaliteit door bestaande grote bomen en heesters.



Afbeelding 5.4 Het kerkhof is zeer open van karakter.

5.2.1 Ruimtelijke analyse van het plangebied

Massa & ruimte

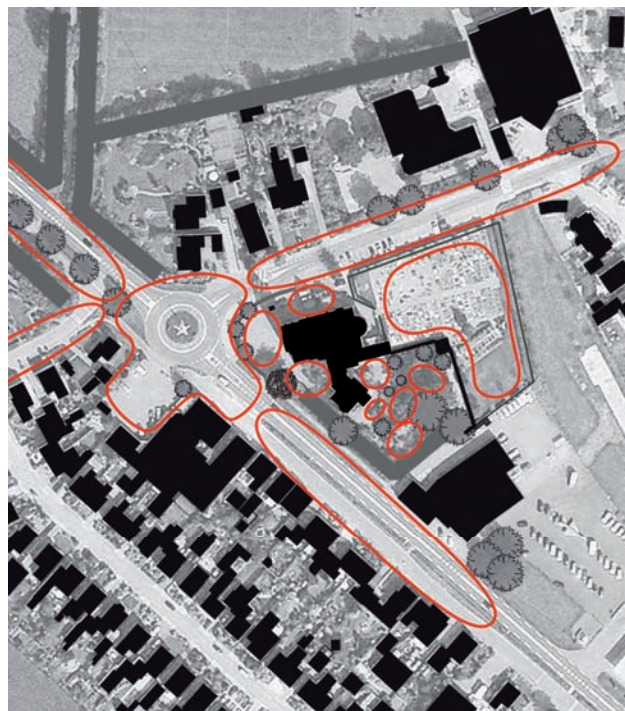
Centraal in het plangebied bij de rotonde bevindt zich de grootste open ruimte. Het breedste profiel is hier van gevel tot gevel. Deze ruimte wordt voornamelijk door de weg gevormd. De woningen aan de zuidzijde vormen samen met de kerk de wanden van deze ruimte. De kerk en het parochiegebouw wordt aan de zuidzijde afgeschermd door opgaande beplanting. Hierdoor zijn deze twee gebouwen vanaf de Goorsestraat slecht zichtbaar.

Aan de Beckemmerweg ligt het kerkhof. De grote open ruimte van het kerkhof wordt gevormd door hagen en muren.

Ten zuiden van het kerkhof ligt aan de andere zijde van de muur de parochietuin. Deze plek heeft een bijzondere sfeer door de vele massa van de bestaande bomen.

Zichtlijnen

De rotonde en de kerk liggen centraal in het plangebied. De belangrijke wegen komen dan ook uit op deze rotonde. Dit zorgt ervoor dat zichtlijnen richting deze rotonde lopen. Dit gaat ten koste van het zicht op de kerk, die in tegenstelling tot dichtbij wel op grote afstand van het dorp goed zichtbaar is.



Afbeelding 5.5 Massa en ruimte wordt gevormd door gebouwen. Rond de kerk zijn veel kleine donker ruimtes.



Afbeelding 5.6 Zichtlijnen zijn gericht op de rotonde, De kerk moet prominenter worden.

5.2.2 Functionele analyse van het plangebied

Infrastructuur

In de huidige situatie is de infrastructuur voor fietsers erg onduidelijk en onoverzichtelijk. Voornamelijk voor naar school gaande kinderen. Het fietspad vanaf de rotonde naar de school eindigt abrupt bij de weg. Vervolgens moeten fietsers hier over de straat de weg vervolgen. Het komt erop neer dat fietsers de Beckummerweg altijd moeten oversteken.

5.2.3 Beoordeling huidige beplanting

Algemeen

De grasstroken (nummer 1) langs de Goorsestraat zijn erg versnipperd. Ze geven een rommelig beeld. Qua ecologie en biodiversiteit is de waarde van deze grasstroken zeer laag.

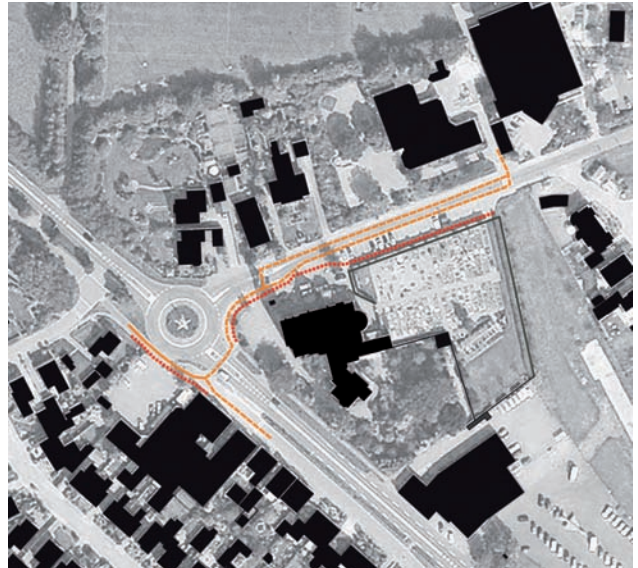
De beplanting op de rotonde (nummer 2) is ook van lage kwaliteit. De heesterbeplanting heeft zeer weinig sierwaarde en draagt weinig bij aan versterking van de biodiversiteit.

Kerkplein

De beplanting bestaat voornamelijk uit grote heesters (nummer 3) boven ooghoogte. Dit zorgt ervoor dat veel ruimte in beslag wordt genomen en het zicht op de kerk wordt belemmerd. Ook deze beplanting heeft weinig bijdrage aan biodiversiteit omdat deze weinig bloei heeft.

Kerkhof

Het kerkhof is omsloten door een jonge thuja haag met bolacacia's (nummer 4). Dit beeld geeft een zeer slechte verhouding weer tussen ruimte en de ontbrekende massa van de bolacacia's. Daarbinnen is het kerkhof zeer open, hierop is nauwelijks beplanting te vinden.



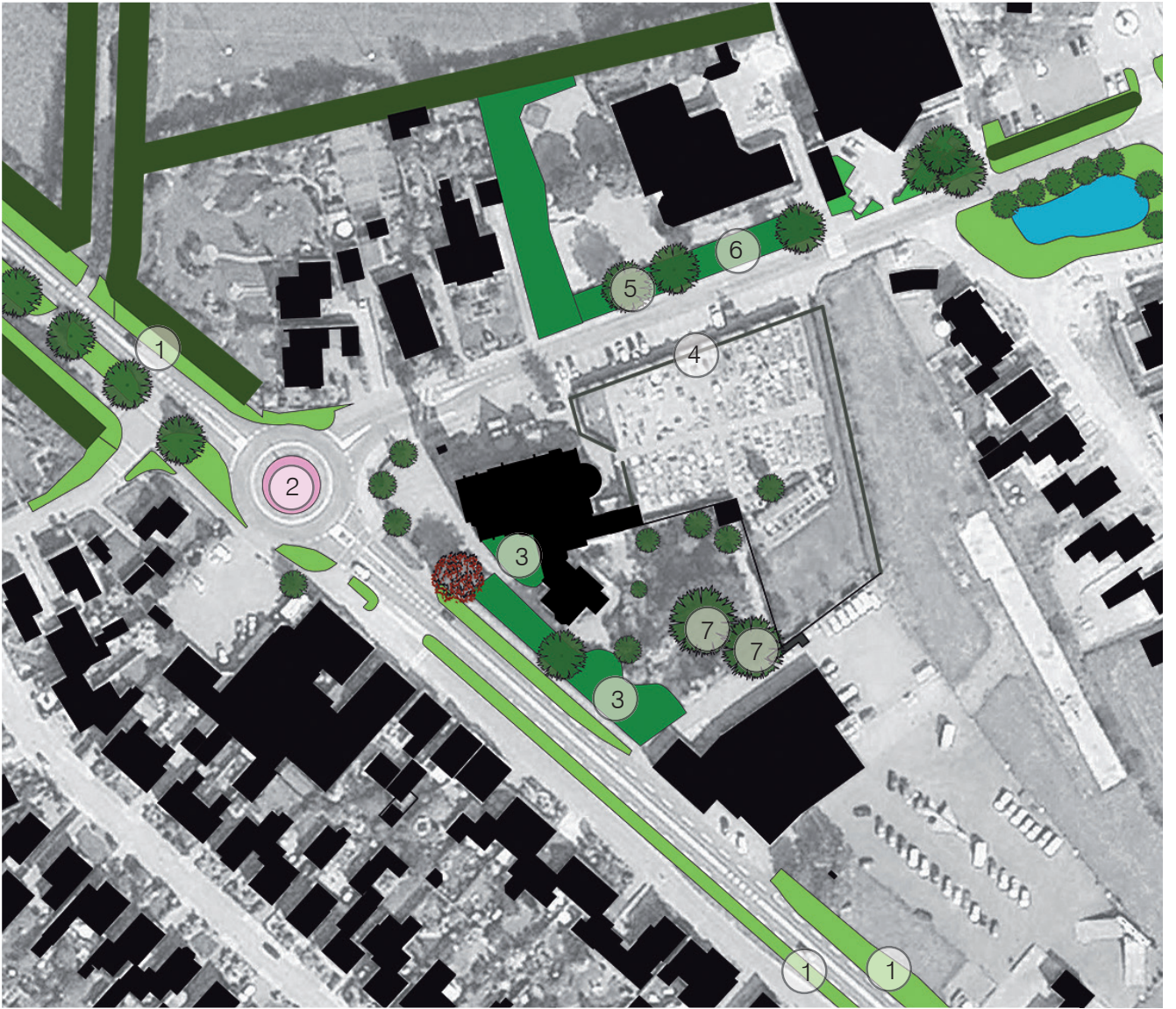
Afbeelding 5.7 Fiets en wandelroutes naar de school zijn onveilig en onoverzichtelijk.

Schoolplein

De schooltuin bestaat voornamelijk uit bodembedekkende heesters en bomen. Deze bomen (nummer 5) zijn van goede kwaliteit en vormen een dichte massa. De heesters (nummer 6) zijn erg ongestructureerd. Ze hebben weinig sierwaarde en dragen weinig bij aan biodiversiteit.

Parochietuin

De plek heeft veel potentie. De bestaande grote bomen (nummer 7) zijn van goede kwaliteit. Het huidige beeld is erg chaotisch omdat weinig onderhoud plaats heeft gevonden en geen gebruik wordt gemaakt van de plek. De heesters in de tuin hebben weinig sierwaarde en dragen weinig bij aan biodiversiteit.



Afbeelding 5.8 Huidige beplanting in het gebied.

5.2.4 Conclusies

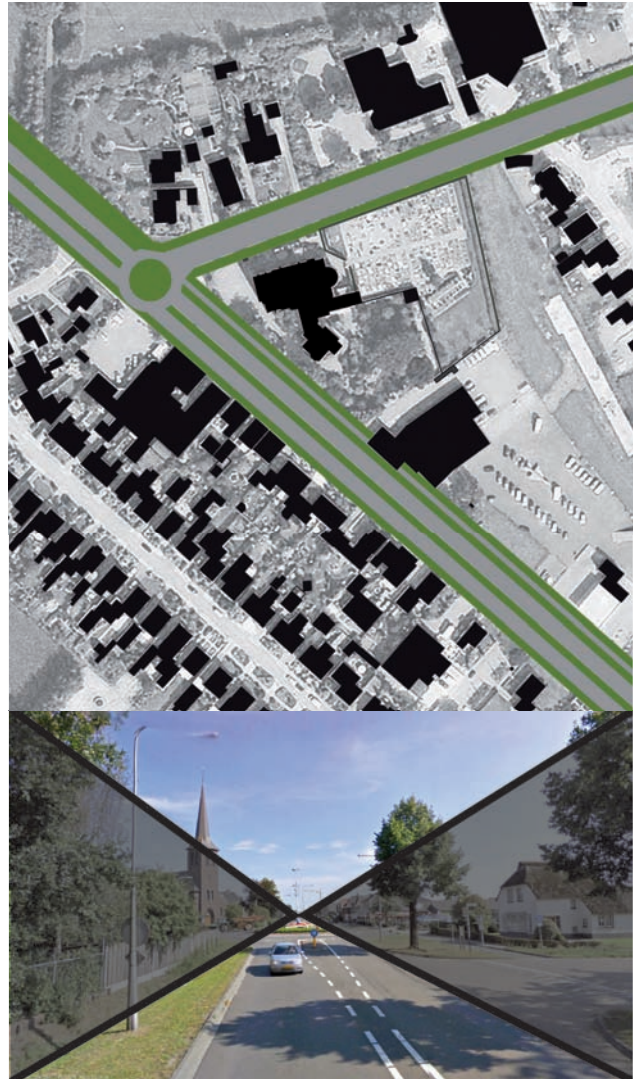
Vanuit de nauwkeurige inventarisatie en visie zijn enkele conclusies tot stand gekomen. Deze vormen het uitgangspunt voor het opstellen van de visie.

De Goorsestraat (doorsnijdend) veroorzaakt de grootste problematiek in het plangebied. (afbeelding 5.9) Door de herhaling van verharding en groen wordt de rechte lijnen extra benadrukt. Dit zorgt ervoor dat het zicht vooral op de rotonde wordt gefocust en daardoor niet op de kerk.

De kerk is het belangrijkste middelpunt van het dorp. Deze is op grote afstand al duidelijk te zien. Kijkend vanaf korte afstand zorgen de haag en bomen voor de kerk ervoor dat er een duidelijke ruimtelijke afscheiding is tussen de ruimte van de Goorsestraat en het kerkplein. Ook de beplantingen langs de kerk zorgen voor deze duidelijke ongewenste afscheiding.

Het kerkhof heeft een kil karakter. De oorzaak hiervan is omdat het een slechte ruimtelijke verhouding heeft. De haag is de enige massa die het kerkhof vorm geeft.

De parochietuin mist een duidelijke functie en ruimtelijke structuur. De aanwezige bomen zorgen voor veel potentie om hier een gebruikruimte met nieuwe functies van te maken.



Afbeelding 5.9 De rechte herhalende lijnen van de Goorsestraat benadrukken het zicht op de rotonde.

5.3 Visie

5.3.1 Vanuit het landschap

Door landschappelijke inpassing van het dorp, wordt de overgang van landschap naar dorp minder abrupt. Nieuwe bomenrijen of lanen in het landschap zullen in het dorp moeten doorlopen. Hierdoor zal de overgang van open landschap naar besloten dorp minder extreem en onprettig beleefd worden. Meer beplanting aan de (nieuwe) dorpsrand zal ervoor zorgen dat de overgang prettiger beleefbaar is voor de bezoeker, maar voornamelijk de voorbijganger van St. Isidorushoeve.

Bij de geplande uitbreidingen zal rekening moeten worden gehouden met deze landschappelijke overgang.

5.3.2 Vanuit het dorpshart

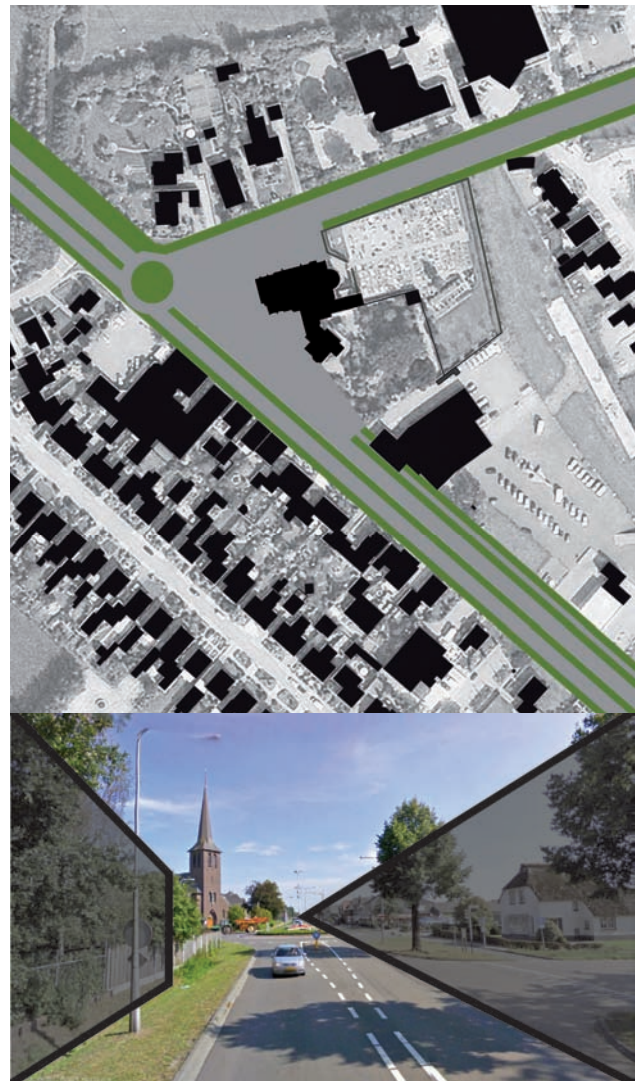
Zodra de bezoeker St. Isidorushoeve binnen rijdt, zal hij het gevoel van een samenhangend open dorpsplein beleven. De kerk moet hier het bijzondere centrale element zijn.

Door bestaande bijzondere elementen (kerk, pastorietaan, kerkhof, basisschool en 't Meûken) ruimtelijk te versterken door deze een duidelijke identiteit en open karakter te geven zal er een samenhangend dorpshart gecreëerd worden. Deze identiteit zal door herhalende beplanting en verharding gerealiseerd worden.

Het effect dat bereikt tracht te worden is dat het dorpshart wordt ervaren als een open plein, waarbij bijzondere beplanting voor samenhang zorgt.

Een groen maar ingetogen kerkhof

Op het kerkhof zullen meer bomen moeten komen indien de mogelijkheid zich voordoet. Bomen zullen zorgen voor massa, hierdoor zal een duidelijke wand ontstaan voor het dorpsplein. Tevens zorgen de bomen ervoor dat een discrete sfeer ontstaat. Een kerkhof is immers een plek waarbij emotie en herinnering een belangrijke rol spelen.



Afbeelding 5.10 Duidelijk ruimtelijk open dorpsplein creëren.

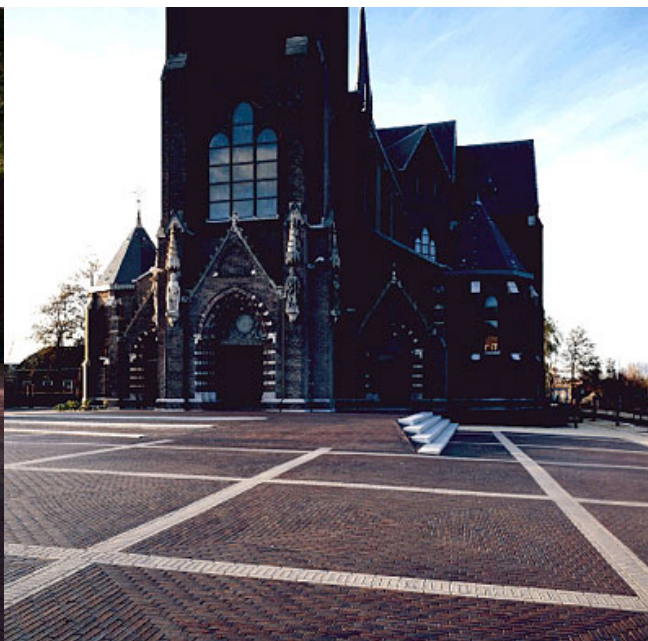
Parochietaan

Deze tuin moet een duidelijke nieuwe verblijfsfunctie krijgen. Een omsloten tuin waarbij natuur en rust een belangrijke rol spelen. Een bosachtige sfeer zal op deze plek gerealiseerd worden door het behoud van bestaande bomen met veel karakteristieke waarden.

5.3.3 Referentiebeelden



Afbeelding 5.12 Referentiebeeld: dorps uitstraling, wordt gecreëerd door het rode verhardingsvlak.



Afbeelding 5.13 Referentiebeeld: kerk moet een prominent op het plein worden.



Afbeelding 5.11 Bloeiende borders zorgen voor een vrolijke uitstraling.



Afbeelding 5.14 Bomen geven straten identiteit. Tevens zullen ze een harmonieuze overgang van landschap naar dorp creëren.

5.4 Concept

Voor de eerste schetsontwerpen zijn drie concepten gemaakt als uitgangspunt. Concepten zijn de eerste grove lijnen op papier die de hoofdgedachte van het ontwerp op duidelijke manier weergeven. De keuze om drie concepten uit te werken is gemaakt omdat de klankbordgroep meer ruimte had voor beeldvorming. Tevens ontstaat op deze wijze discussie waardoor duidelijke keuzes in het ontwerpproces worden gemaakt. De drie concepten zijn bedacht aan de hand van de investeringsgrootte. Dit betekent dat Concept 1 de meeste investering vraagt, concept twee en drie vragen om een kleinere investering. In de volgende tekst worden de concepten toegelicht.

Concept 1. Eén groot plein

Dit concept (afbeelding 5.15) is bedacht vanuit enkele uitgangspunten. Hierbij is de opgave redelijk letterlijk genomen, het creëren van een dorpshart. Hierbij wordt het dorpshart geïnterpreteert als één verhard plein met lage beplantingsvakken. Bij dit concept zal de rotonde verwijderd worden en de huidige Goorsestraat binnen 'De Hoeve' volledig verhard worden met ander verhardingsmateriaal dan de huidige Goorsestraat.

Concept 2. Samenhang door herhaling

Dit concept (afbeelding 5.16) is een minder grote investering dan concept 1 doordat de Goorsestraat blijft zoals hij is. De kracht van dit concept is het creëren van samenhang door herhaling van het bestratingspatroon en herhaling van een zelfde soort beplanting.

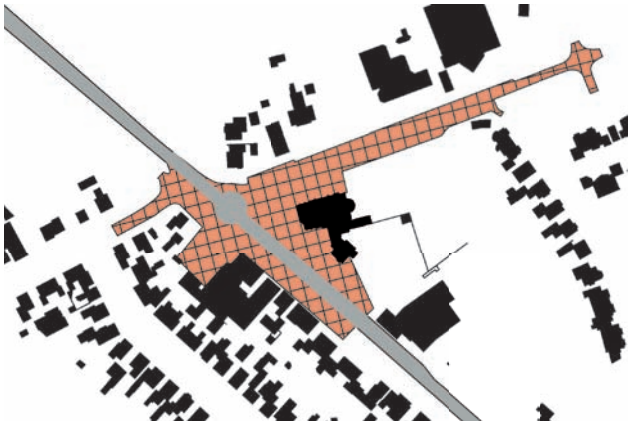
Concept 3. Ruimte ervaren door grote ruimtelijke verschillen.

Dit concept (afbeelding 5.17) is vanuit een andere benadering, namelijk; "Hoe kunnen we het door zo'n klein mogelijk ingreep toch een gevoel krijgen van een dorpshart?" De ruimte rondom de kerk en is beperkt. Indien het dorpshart van buitenaf benaderd wordt, zal een 'poorteffect' gecreëerd



Afbeelding 5.15 Concept 1: één groot plein.

worden, en de ruimte van het plein groter lijken. Dit concept zal ook op de andere twee concepten toegepast kunnen worden.



Afbeelding 5.16 Concept 2: samenhang door herhaling van verschillend inrichtingselementen.

Nieuwe uitgangspunten na eerste klankbordbijeenkomst

Tijdens de klankbordbijeenkomst zijn de concepten voorgelegd aan meedenkende inwoners van St. Isidorushoeve. Hierbij is ondersteunende feedback gegeven op de concepten.

De voorkeur ging uit na concept drie. Het idee van één groot plein werd goed gevonden, alleen het termijn van deze opgave is niet realistisch om op korter termijn uit te voeren. Besloten werd om de grootste ingrepen te doen aan de *Beckemmerweg* en het terrein van de kerk. Hierbij is ook kortgesloten om de focus meer op de parochietuin te leggen omdat dit op korter termijn aangelegd zou kunnen worden.

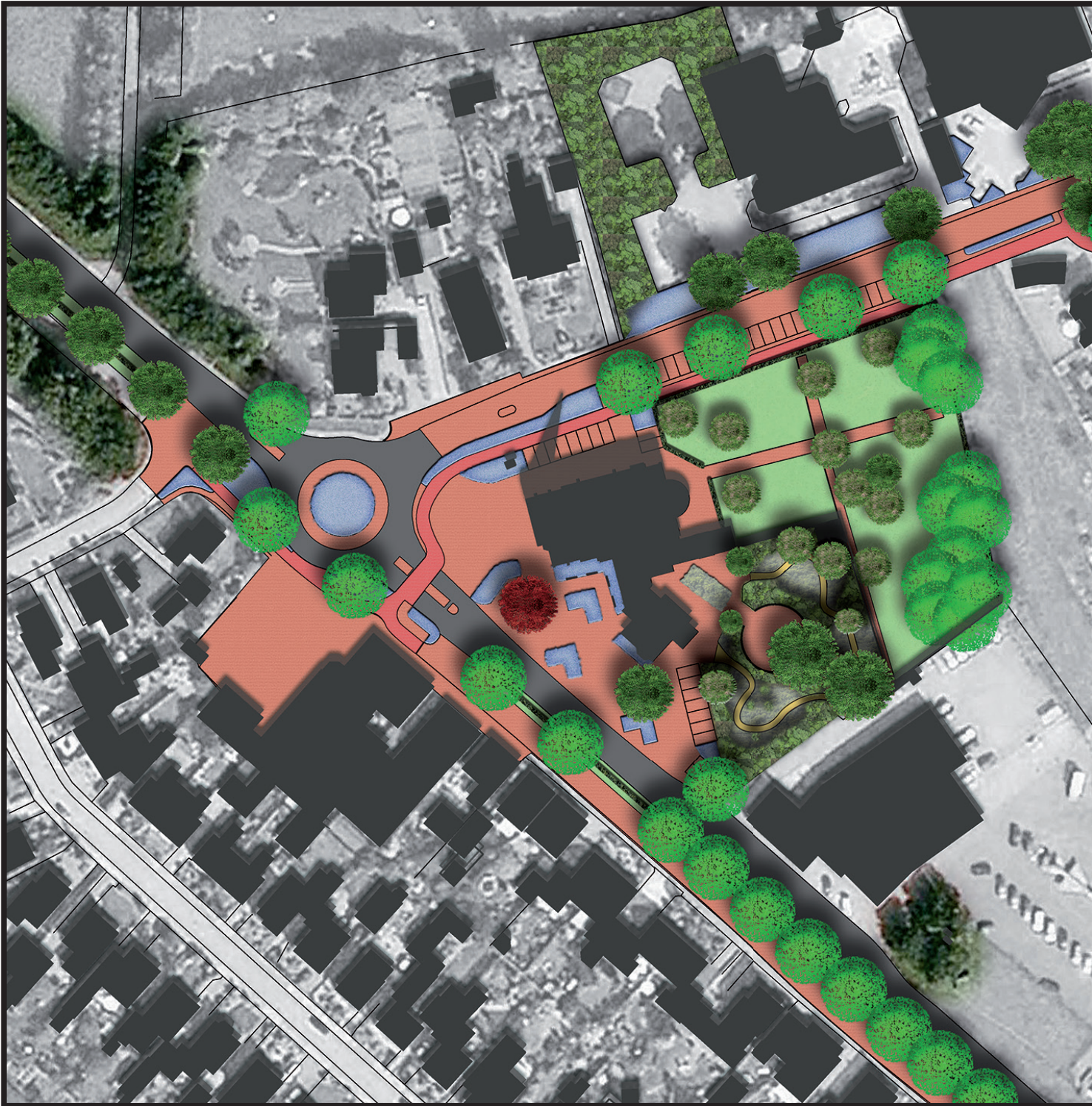
Tevens boodt de gemeente aan om een Cultuur en ruimte-voucher in te zetten. Hiermee kan bij verschillende instituten een beroep worden gedaan om mee te denken in cultuur en ruimtelijke opgaven. Adviesbureau Larenstein heeft besloten om een verzoek tot hulp in te dienen bij "het Oversticht". Zij zijn gespecialiseerd in cultuurhistorische en ruimtelijke opgaven. Er is door ons als adviesbureau een aanvraag gedaan bij "het Oversticht". Deze is door hen in behandeling genomen.



Afbeelding 5.17 Concept 3: ruimte ervaren door grote ruimtelijke verschillen.

Nieuwe uitgangspunten:

- De Goorsestraat moet blijven zoals de bestaande situatie.
- Er mag geen nieuwe op of afrit aan de Goorsestraat.
- Aantal parkeerplaatsen bij de kerk moet gehandhaafd worden.
- Er zal een TIP (Toeristisch informatiepunt) bij de kerk gevestigd moeten worden. Deze zal dan ook kunnen dienen als startpunt van "ommetje de Hoeve".



Afbeelding 5.18 Voorlopig ontwerp b(l)oeiend dorpshart.

5.5 Ontwerp b(l)oeiend dorpshart

Er zijn vele schetsontwerpen gemaakt. Na veel overleg en aanpassing is het ontwerp op afbeelding 5.18 het eindresultaat. Het plan is zodanig ontworpen dat voor alle ingrepen op gronden gebeuren waar, of draagvlak is voor het ontwerp, of het is openbaar terrein.

B(l)oeiend St. Isidorushoeve

De bekkemerweg en het kerkplein zullen een nieuwe verharding krijgen. Dit zorgt voor een verbinding van, 't Meuken, de St. Bonifaciuschool en de kerk. Al deze losse gebouwen krijgen aan de voorkant een zelfde uitstraling door een herhalende beplanting.

Het kerkplein krijgt een open karakter. De kerkplein zal met een kleine verhoging overlopen van Goorsestraat naar verharding. In het kerkplein zal de zelfde beplanting zorgen voor een b(l)oeiend dorps karakter.

Op het kerkplein zal een TIP (Toeristisch informatiepunt) komen. Er is gekozen voor deze locatie omdat in deze hoek van de kerk en de rode beuk een bepaalde ruimte wordt gevormd. Hier zullen informatieborden en zitbanken geplaatst worden. Het aantal parkeerplaatsen zullen voor de kerk gelijk blijven met 42 stuks. Er is gekozen om ten zuidwesten van de parochietuin ook parkeerplaatsen te plaatsen. Zodra de bezoeker het dorps hart inrijdt en geparkeerde auto's ziet, zal deze eerder het gevoel hebben van een dorps hart.

Voor de veiligheid van de fietsers is er gekozen om een tweebaansfietspad te realiseren. Hierdoor hoeven voornamelijk de naar school gaande kinderen maar op 1 locatie over te steken. Dit is de plek waar het huidige zebrapad is.

Op het kerkhof zullen nieuwe bomen geplaatst worden, hierdoor zal er meer massa achter de kerk ontstaan. Dit zorgt er tevens voor dat de nieuwbouw woningen vanaf de rotonde niet meer zichtbaar zijn.





Afbeelding 5.19 Sfeerbeeld, nieuwe bomenrij langs de Goorsestraat..

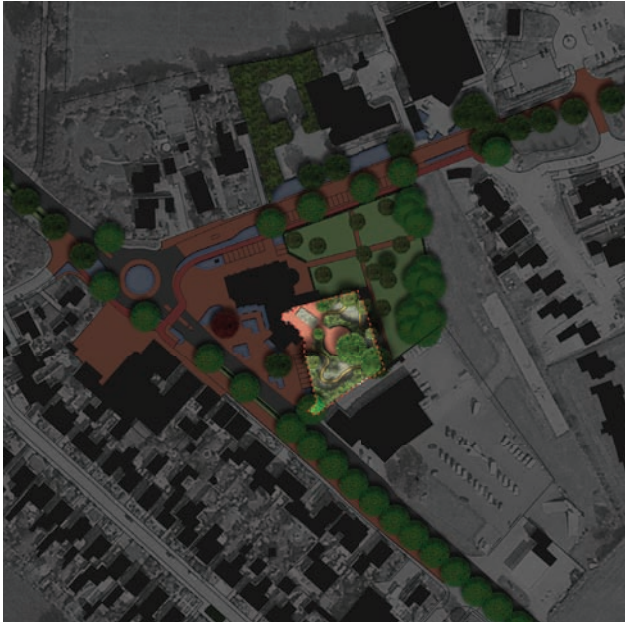


Afbeelding 5.20 Sfeerbeeld, entree van het kerkplein.

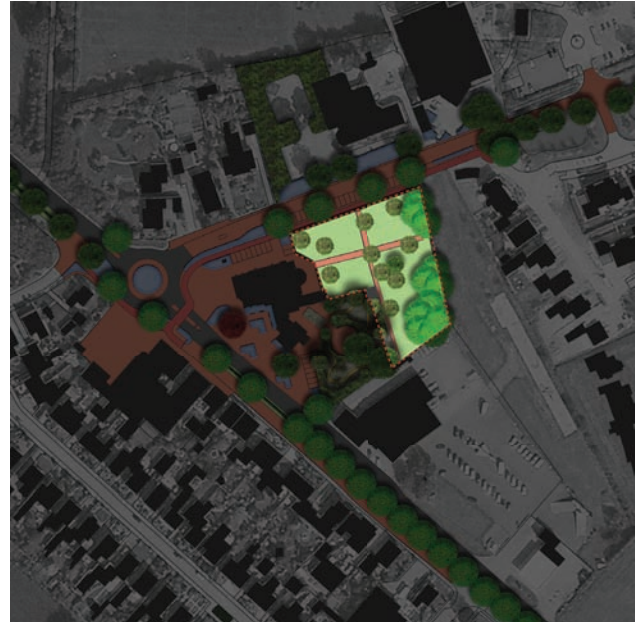


Afbeelding 5.21 Sfeerbeed, kerkplein met nieuwe bomen en vasteplanten borders.

Fasering



Afbeelding 5.22 Fase 1, realiseren van de parochietuin.



Afbeelding 5.23 Fase 2, bomen aanplant op kerkhof.

Het gemaakte voorlopig ontwerp zal een flinke investering zijn. Er is een fasering bedacht waardoor de investeringsgrootte gespreid kan worden.

Fase één, in deze fase zal de parochietuin heringericht worden. Aanplant van heesters en vasteplanten zullen de grootste investering zijn.

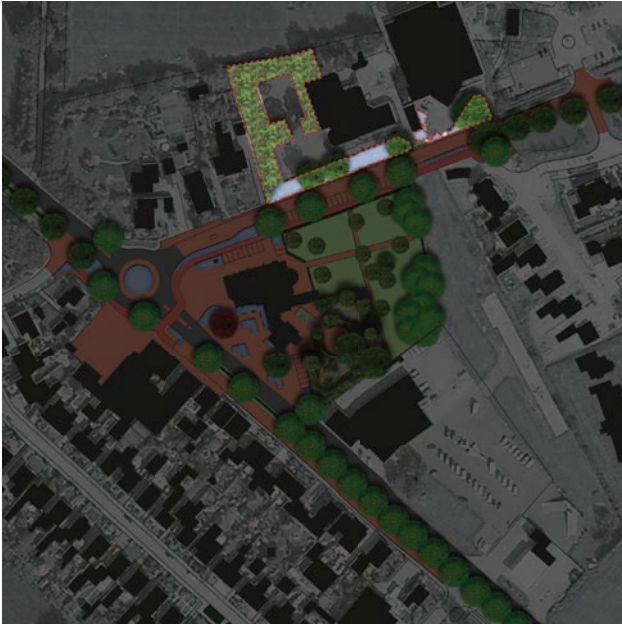
In Fase twee zal het kerkhof aangeplant worden met nieuwe bomen. Deze investering zal in verhouding tot het volledige plan klein zijn. Advies is pas bomen aan te planten zodra er verschillende graven zijn opgeheven. Houd rekening met nabestaanden van de graven, deze moeten goed ingelicht worden voordat er aangeplant wordt.

Tijdens fase drie zullen er nieuwe vaste planten en heesters bij de basisschool en 't Meûken worden aangeplant. Tijdens deze fase is het belangrijk dat er goed gecommuniceerd wordt met de basisschool. Er ligt een mooie kans om de aanplant in samenwerking met de basisschoolleerlingen te

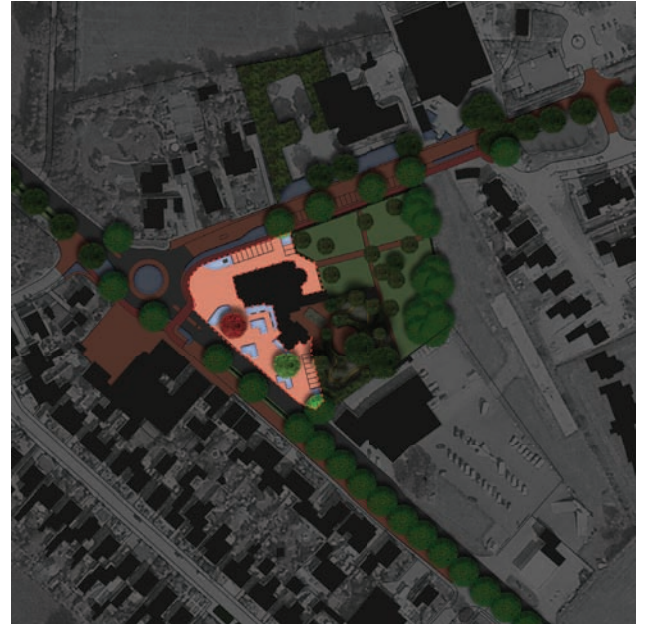
doen. Hierdoor het project tevens een educatieve functie.

Fase vier is een grote investering. Bij de herinrichten van het kerkplein zullen nieuwe verharding en vasteplanten borders de grootse investering zijn. Hiervoor zal nog naar investeringsmogelijkheden gezocht moeten worden.

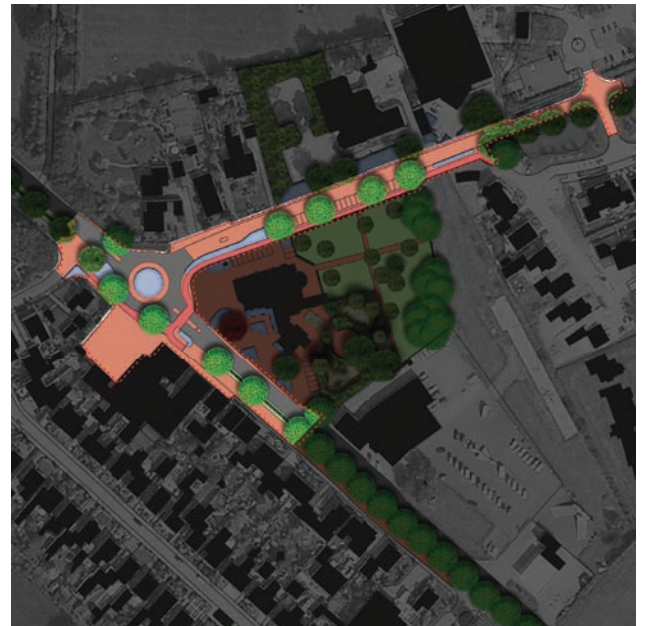
Fase vijf is het herinrichten van de openbare weg. Deze investering zal het grootst zijn.



Afbeelding 5.24 Fase 3, nieuwe aanplant bij basisschool & 't Meûken.



Afbeelding 5.25 Fase 4, realiseren van het kerkplein.



Afbeelding 5.26 Fase 5, realiseren van nieuwe verharding en beplantingsvakken aan de Beckemmerweg en Goorsestraat.

5.6 Beplanting

In het ontwerp speelt beplanting een erg belangrijke rol. Het heeft verschillende functies en bepaalt het beeld van het dorpshart. “B(l)oeiend Hoeve” is het thema. In dit hoofdstuk wordt een visie gegeven op nieuwe en bestaande beplanting.

Hiernaast (afbeelding 5.27) wordt een kaart weergegeven met de verschillende beplantingstypen die in het nieuwe ontwerp zullen zorgen voor een “B(l)oeiend St Isidorushoeve”

5.6.1 Visie

Er moeten verschillende beplantingstypen gebruikt worden om biodiversiteit te creëren. De essentie van biodiversiteit is namelijk veel verschillende beplantingen die bijdragen aan de dracht van bijen en ecologische waarden hebben. Bij elke functie moet gezocht worden naar de meest gunstige beplantingstypen en daarbinnen het meest geschikte soorten die de functie vervullen.

Vanuit het landschap

Op grote schaal is bepaald dat er een zachter overgang gecreëerd moet worden van landschap naar het dorp. Hier is een plan voor gemaakt. Zie rapport (versterken van de dracht en biodiversiteit ten behoeve van de (wilde) bij 2011) Hierbij zijn plannen om entree beplanting aan te brengen om de overgang van landschap na dorp te verzachten. Dit zijn goede plannen. Binnen dit plan is er één afwijking op het plan van 2011. In dit plan is er voor gekozen om de bomenrij van Haaksbergen naar St. Isidorushoeve aan de zuidzijde te plaatsen omdat hierdoor de bomenrij verder het dorps hart ingetrokken kan worden.

De berm van de Goorsestraat en beekemmerweg (nummer 1) zullen een ecologische bermbeheer moeten krijgen.

Vanuit het dorp

De beplanting moet binnen het dorps hart boeiend en bloeiend zijn. De bomenlaan (afbeelding.

5.28) die vanuit het landschap het dorp in loopt zullen in de dorps kern een afwijkende uitstraling moeten krijgen. Door een type boom toe te passen met een transparant karakter zal dit een ander beeld geven dan de bestaande lindes. Tevens zorgt dit transparante beeld ervoor dat er nog veel licht in het smalle profiel van het dorps hart komt. Dit afwijkend beeld zal het b(l)oeiend karakter versterken.

De beplantingsvakken (nummer 2) binnen de dorps kern zullen een losse informele uitstraling hebben. Dit zal zorgen voor een dorps karakter. De beplanting mag niet te hoog worden omdat anders het zicht belemmerd wordt. Een hoogte tussen de 60 en 80 cm is gewenst.

Vaste planten zullen deze functie het best vervullen. Tevens zorgt deze beplantingstype voor een langdurig b(l)oeiend dorps hart.

De heestervakken (nummer 3) bij de school en de afscheiding van de parochietuin moeten heesters zijn met veel sierwaarde door de verschillende seizoenen heen. De functie is afscheiden. (zie uitwerking parochietuin)

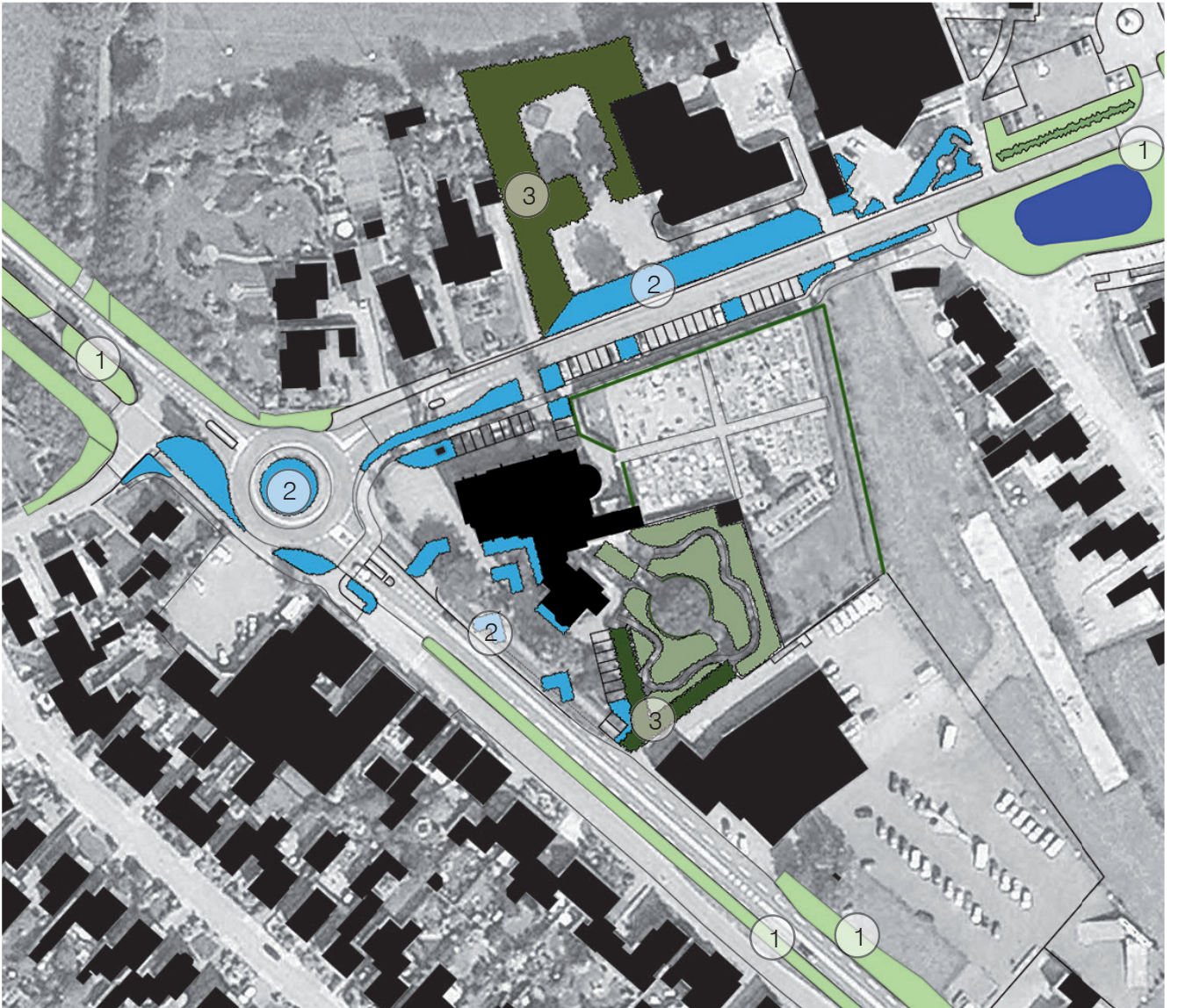
Kerkhof

Op het kerkhof zullen nieuwe bomen geplant moeten worden. Deze beplantingstype is gekozen omdat dit een massa zal vormen die vanuit het dorps hart zichtbaar moet zijn. Dit zal het ruimtelijke gevoel van het dorps hart versterken.

Een eigenschap die de bomen op het kerkhof moeten hebben is dat het wortelgestel diepge worteld is. Oppervlakkige wortels kunnen problemen opleveren op een kerkhof.

Parochietuin

Zie paragraaf 5.5, hier wordt een uitgebreidere uitwerking gegeven.



Afbeelding 5.27 Nieuwe beplantingen, exclusief bomen

5.6.2 Beplanting dorps hart

Bomen

De bestaande bomen met waarde in het dorps hart zijn de rode beuk en de linde voor de kerk. Deze zijn van groot formaat en vormen een cultuurhistorische beeld. In het nieuwe plan zal de linde opgekroond moeten worden waardoor het zicht onder de boom door beter wordt.

Sfeer en functie nieuwe bomen

De nieuwe bomen in het dorps hart (zie tekening hiernaast) de dorps kern moeten accentueren en zorgen voor een ruimtelijke eenheid.

Het moeten bomen zijn die een transparante uitstraling hebben. Hierdoor valt er nog veel licht in de ruimte binnen de dorps hart. De bomen zullen ook op grotere afstand geplaatst worden dan de huidige bestaande linderijen.

De bomen moeten de eigenschap hebben dat ze geen verharding opdrukken. Tevens moet de boomvorm van esthetische waarde zijn.

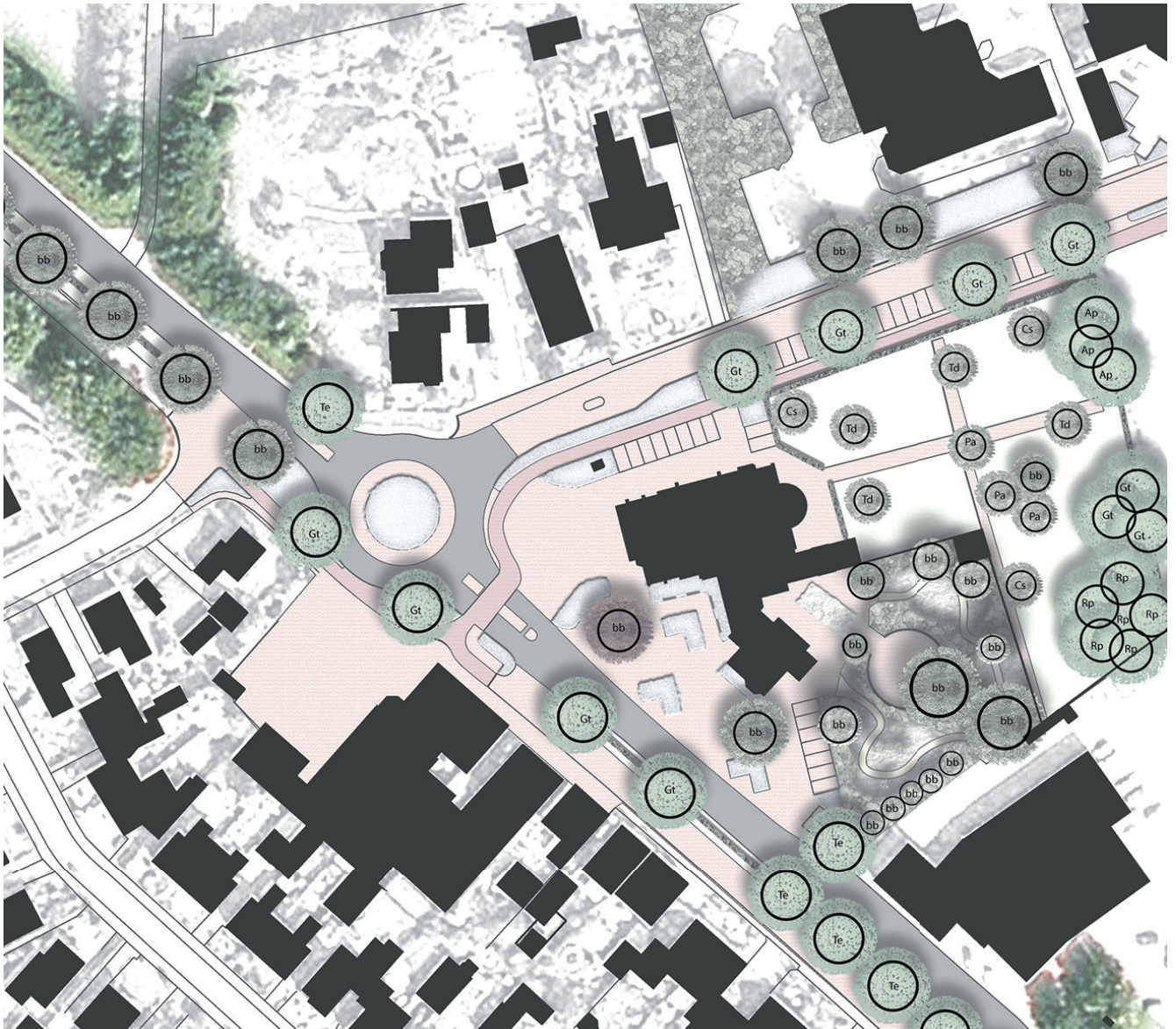
Sortiment

Er is gekozen om één boomsoort toe te passen. De reden hiervoor is om hiermee samenhang te creëren.

De *Gleditsia triacanthos* 'Skyline' één van de bomen die voldoet aan alle functies en eigenschapseisen. De doorslag om dit soort te kiezen is omdat deze zeer goed bijdraagt aan biodiversiteit ten behoeve van de bij.



Afbeelding 5.28 Referentiebeeld *Gleditsia triacanthos* 'Skyline'.



Afbeelding 5.29 Bestaande gehandhaafde en nieuwe bomen.

code	Latijnse naam	leverantiemaat	onderlinge afstand in m	randafstand in cm	hoogte	Jan	feb	maart	april	mei	jun	jul	aug	sep	oct	nov	dec.	n	p	
Gt	Gleditsia triacanthos	18/ 20	7		20 m														5	5
bb	Bestaande boom																			

Tabel 5.1 Bomen in het dorpshart.

5.6.3 Beplanting dorpsplein

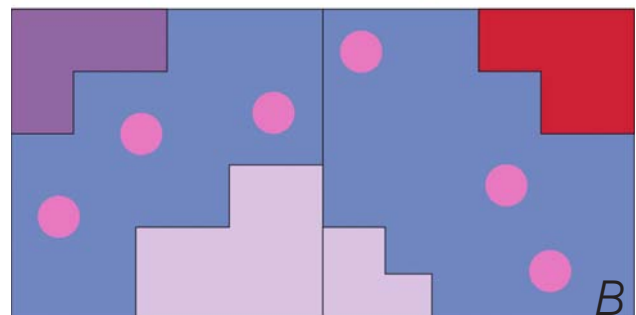
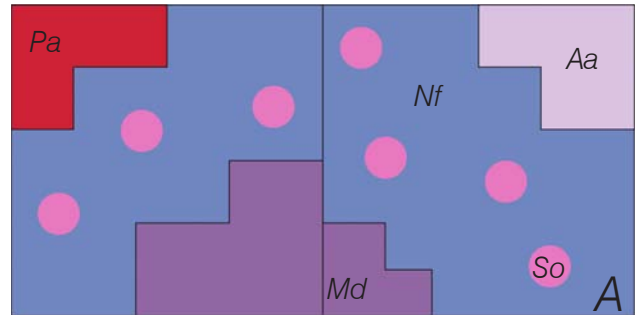
Sfeer en functie

Vanuit de visie is bepaald dat de beplanting op het dorpsplein een “bijzonder” beeld moet opleveren waardoor het dorpskern benadrukt wordt. “Bijzonder” wordt gerealiseerd door het gebruik van vaste planten en bollen. De sfeer die het moet uitstralen is een kleurrijk, vrolijk, informeel en een dorps karakter.

De gebruikte beplantingstypen hebben de functie die bedoeld is voor deze plek. Vaste planten en bollen zijn lang bloeiend, kleurrijk, sterk voor het openbaar groen, biodivers (Naast voedsel voor de bij, ook voor andere fauna) en er is een ruim assortiment die voldoet aan de deze eisen. Zeer belangrijk voor de keuze van deze beplanting is omdat de beplanting laag blijft en het onderhoud zeer beperkt is.

Uiterlijk

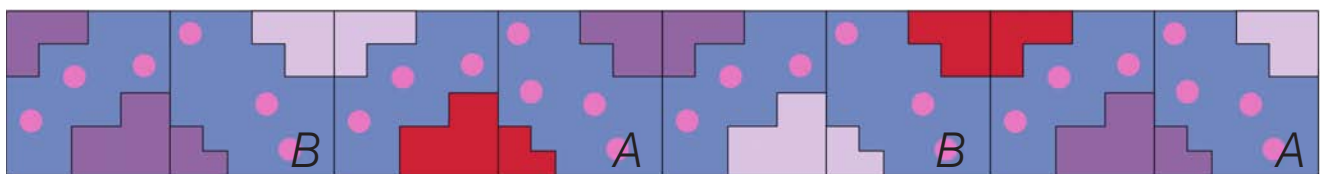
Het uiterlijk van deze beplantingsborders wordt bepaald door het sortiment en de aanplant wijze. Er is gekozen voor een herhalende beeld, omdat dit moet zorgen voor rust en samenhang binnen het dorpshart. Tevens heeft het aanleg en onderhoud aspect een belangrijke impact gehad op de keuze van herhaling. Door het toepassen van een stempel is de aanleg eenvoudiger voor de uitvoerders. Het onderhoud is ook eenvoudig omdat dit op elke locatie gelijk is. Voor de beheerders is het gewenste eindbeeld duidelijk. Hierdoor ontstaat er minder snel twijfel over wat onkruid is.



Afbeelding 5.30 Stempel A en B moeten naast elkaar herhaald worden om het gewenste beeld te krijgen.

Sortiment

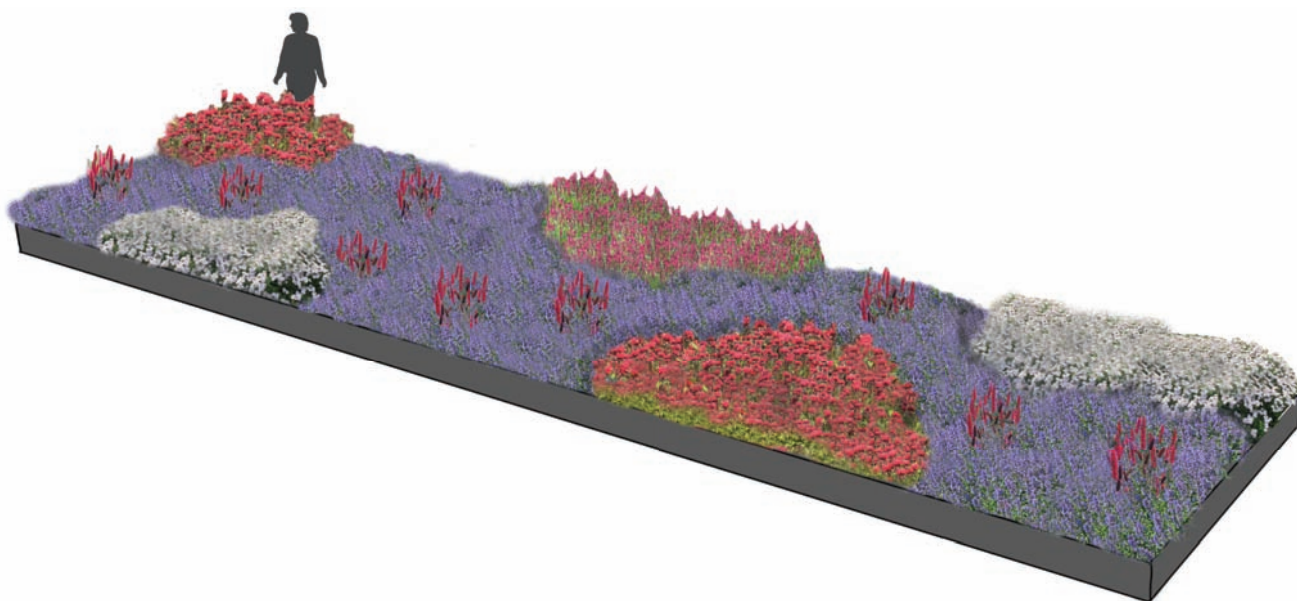
De keuze van het sortiment is zeer specifiek gekozen aan de hand van de verschillende functies en het gewenste beeld. De soorten dragen allen bij aan biodiversiteit met name voor de bij. In de tabel hiernaast is te zien wat de verschillende eigenschappen van de planten zijn. Er wordt ook weergegeven wat de nectar en pollen waarde zijn.



Afbeelding 5.31 Door herhaling van de stempels over het gehele dorpshart ontstaat een samenhangend beeld.

Aanleg en onderhoud

Zie aanleg en onderhoudsadvies zie bijlage.



Afbeelding 5.32 Sferbeeld vaste planten. Dit voorbeeld is stempel A.

code	Latijnse naam	leverantiemaat	onderlinge randafstand in			jan	feb	maart	april	mei	jun	jul	aug	sep	oct	nov	dec.	n	p	
			afstand in cm	cm	hoogte															
Vaste planten																				
Nf	Nepeta x faassenii 'Walker 's Low'	p11	30	20	60														5	3
Pa	Persicaria amplexicaulis 'JS Calor'	p11	40	30	60														5	2
Md	Monarda didyma 'Beauty of Cobham'	p11	30	20	80														3	0
Aa	Aster ageratoides 'Starshine'	p11	30	20	60														5	5
Sa	Sanguisorba obtusa	p11	30	20	80														4	4
Bollen																				
NR	Narcissus 'Romance' (Grootkronige Groep)		10	10	40														1	1
HB	Hyacinthus 'Borah'		10	10	20														2	2
Aa	Allium aflatuense 'Purple Sensation'		20	20	80														5	5
Ss	Scilla siberica		5	10	20														5	5

Tabel 5.2 Beplantingslijst met bloeikalender.

5.6.4 Kerkhof

In de huidige situatie is één prominente boom, de zoete kers (*Prunus avium*) aanwezig. Deze moet zeker gehandhaafd worden. De bolacacia's (*Robinia pseudoacacia* 'Umbraculifera') in de haag moeten verwijderd worden.

Sfeer en functie nieuwe bomen

De nieuwe bomen op het kerkhof (afbeelding 5.33) zorgen voor een in hoogte afwisselende massa. De huidige onaangename massa ruimte verhouding zal veranderen tot een evenwichtig verhouding met duidelijke groene wanden. Tevens creëren de nieuwe bomen een massa voor het ruimtelijke gevoel van het dorpshart. De bomen moeten op het kerkhof voor een gecultiveerde, groene en omsloten sfeer zorgen.

Er zal een afwisseling gecreëerd worden tussen hoge en lagen bomen. Ook wordt onderscheid

gemaakt tussen dicht vertakte en transparante bomen. Een eigenschap die alle bomen op deze plek moeten hebben is dat het wortelgestel diep-wortelend is. Oppervlakkige wortels geven problemen bij het spitten van een gat voor een graf. Tevens moeten de bomen bijdragen aan biodiversiteit ten behoeve van de bij.

Sortiment

Er zijn vijf boomsoorten gekozen. Deze zorgen gezamenlijk voor een bloei in de periode van april tot augustus. Ze hebben allen een diep tot redelijk groeiend wortel gestel. Er is gekozen om de grote bomen in groepen aan te planten.

Aanleg en onderhoud

Voor aanleg en onderhoud advies zie hoofdstuk twaalf.



Afbeelding 5.33 Sfeerbeeld bomen op het kerkhof.



Afbeelding 5.34 Nieuwe bomen op het kerkhof.

code	Latijnse naam	leverantiemaat	onderlinge afstand in m	randafstand in cm	hoogte	Jan	feb	maart	april	mei	jun	jul	aug	sep	oct	nov	dec.	n	p	
Kerkhof bomen																				
Td	Tetradium daniellii	14 / 16	4 m		8 m														5	5
Ap	Acer pseudoplatanus	18/ 20	5 m		20 m						■	■							5	5
Gt	Gleditsia triacanthos	18/ 20	7 m		20 m						■	■							5	5
Rh	Robinia pseudoacacia	18/ 20	7 m		20 m						■	■							5	5
Pa	Prunus avium	14 / 16	4 m		12 m					■	■								5	5
Ca	Castanea sativa	18/ 20	7 m		18 m						■	■							5	5
bb	Bestaande boom																			

Tabel 5.3 Beplantingslijst met bloeikalender.

5.7 Ontwerp parochietuin

Binnen de opgave is behoefte naar plannen die op kort termijn uitgevoerd kunnen worden. In de klankbordbijeenkomsten is naar voren gekomen dat er veel behoefte is naar een nieuw ontwerp voor de parochietuin. De reden hiervoor is omdat op deze bijzondere plek een duidelijke functie mist.

Inventarisatie

In de tuin is weinig structuur. De reden hiervan is doordat beplanting willekeurig en ongestructureerd verspreid staat. Een groot deel van de beplanting zijn heesters. Een deel hiervan is van goede kwaliteit. Dit zijn heesters die schaduw kunnen verdragen. Het andere deel is van slechte kwaliteit, dit zijn heesters die zon behoeven. De slechte kwaliteit van hiervan komt, doordat in de loop der jaren veel meer schaduw in de tuin is gekomen door de bomen en de wintergroene heesters. Deze bomen en wintergroene heesters zijn echter nog wel van goede kwaliteit.

De soorten beplanting met kwaliteit zijn:

Bomen

Beuk - *Fagus sylvatica* (afb. 5.36)

Moerascypres - *Taxodium distichum*

Heesters

Toverhazelaar - *Hamamelis mollis* (afb. 5.37)

Hulst - *Ilex aquifolium*

De coniferen (afbeelding 5.37) zijn allen ook van goede kwaliteit. Ze zorgen voor de afscheiding met de buurkavel. Ze passen in het beeld van een parochietuin.

Schetsontwerpen

Er is gekozen om twee verschillende schetsontwerpen te maken. Gekozen is om een thema aan deze twee varianten te koppelen zodat de essentie van de vormgeving en sfeer duidelijk naar voren komen.



Afbeelding 5.35 De grote beuken zijn van goede kwaliteit. Deze zijn beeldbepalend in de tuin.



Afbeelding 5.36 De toverhazelaar is een bijzonder exemplaar. De omliggende heesters moeten verwijderd worden.



Afbeelding 5.37 Coniferen zorgen voor de afscheiding met de burens.

Stiltetuin

Deze variant is ontworpen met oog op verschillende nieuwe functies. In de besloten plek kunnen mensen tot rust komen. Ook zullen hier verschillende activiteiten kunnen plaats vinden

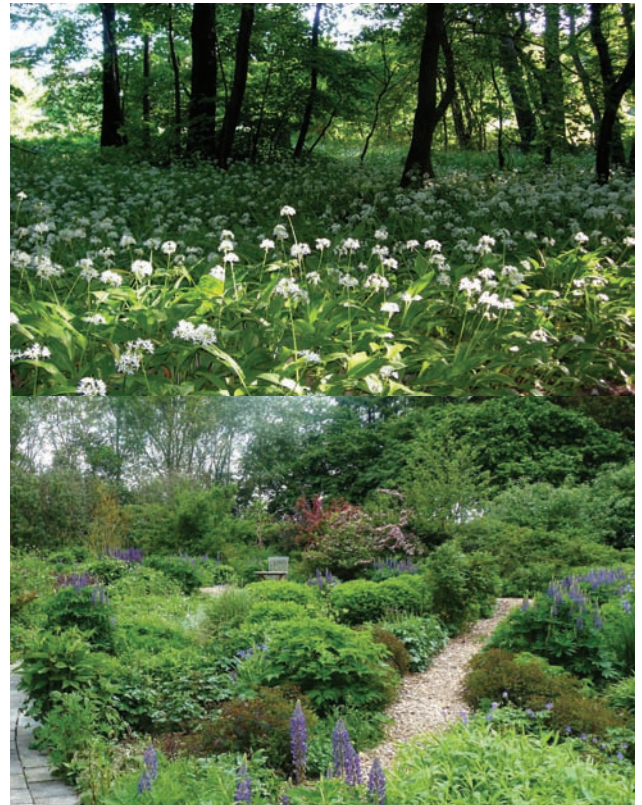
Wandel/natuurtuin tuin

In deze tuin mag natuur de overhand krijgen. Beplanting staat centraal. Het doel van deze tuin is om bijzondere verschijnselen van de natuur waar te nemen tijdens een kort wandeling.

Draagvlak bij kerkbestuur

De twee verschillende schetsontwerpen zijn voorgesteld aan het kerkbestuur hierbij zijn ook referentiebeelden van beplanting getoond.

Er is gekozen om de variant "stiltetuin" verder uit te werken. Het idee van een verblijfsruimte moet naar voren komen. Ook werd er aangegeven rekening te houden met een eventuele toekomstige functieverandering van het parochiegebouw. Hierbij moet er een mogelijkheid zijn om bebouwing uit te breiden.



Afbeelding 5.38 Referentiebeelden, afwisseling tussen schaduwrijke en halfschaduw beplanting.



Afbeelding 5.39 Schetsontwerp, wandeltuin.



Afbeelding 5.40 Voorlopig ontwerp, stiltetuin.

Gekozen is om de omsloten sfeer van de tuin te versterken. Daarom wordt de westzijde een hoge singel aangeplant. Als in de toekomst uitbreiding van bebouwing gepland wordt is de plek van singel de geadviseerde locatie. Om deze reden is de oppervlakte hiervan ruim aangehouden.

In het midden van de tuin is een besloten ruimte gecreëerd. Deze ruimte zal een stille sfeer hebben omdat bestaande bomen de beslotenheid extra benadrukken. De ruimte wordt gevormd door een cirkelvormige "tribune", met daarachter heesters boven ooghoogte. Zie hiervoor de doorsnede op afbeelding 5.43.

Rondom de besloten ruimte is een wandelpad. Hier kan een wandeling gemaakt worden tussen de beplanting door. Door bestaande bomen en nieuwe beplanting wordt er een natuurlijke sfeer gevormd. De wandeling moet een ontspannende werking hebben. Dit betekent dat de beplanting een rustige uitstraling heeft. Zintuiglijke waarneming is wel een belangrijk aspect. Geur en kleur zullen hier de belangrijkste aspecten van zijn.



Afbeelding 5.41 Sfeerbeeld parochietuin.



Afbeelding 5.42 Ontwerp en doorsnede parochietuin.

5.8 Beplanting parochietuin

Sfeer en functie

De sfeer die de beplanting moet uitstralen is rust en natuurlijk.

Rust zal gecreëerd worden door weinig soorten toe te passen. Hierdoor ontstaat er veel herhaling. Met natuurlijk wordt bedoeld dat voornamelijk de heesters zijn eigen groeivorm tot uitdrukking moeten kunnen brengen. Er mogen geen heesters gesnoeid worden.

Bij de vaste planten en stinzenbeplanting (bollen) wordt “natuurlijk” uitdrukking gebracht door ten eerste de mengingswijze. Ten tweede zorgen onregelmatige kleine groepen met incidenteel een solitair (een hoger soort) ook voor deze “natuurlijke” uitstraling.

De functie van de heesters is hoofdzakelijk, het creëren van massa, hierdoor worden verschillende subruimtes gevormd.

De functie van de vaste planten is hoofdzakelijk, Het creëren van een “natuurlijke” sfeer door een met beplanting bedekte bodem.

De functie van de stinzenbeplanting is ten eerste, het creëren van een lange bloeitijd in deze specifieke plek ten behoeve van de ecologie. Ten tweede zorgt stinzenbeplanting voor een cultuurhistorische uitstraling die gewenst en passend is bij het parochiegebouw.

Daarnaast is het neven doel bij elke beplantings-type, het bedragen aan biodiversiteit ten behoeve van de bij.

Uiterlijk

Het uiterlijk van deze beplantingsborders wordt bepaald door het sortiment en de aanplant wijze. Er is gekozen voor een herhalende beeld, omdat dit moet zorgen voor een rustig en natuurlijk beeld. De heesters mogen niet hoger zijn dan drie meter omdat dit voor de juiste verhouding tussen massa en ruimte geeft binnen het formaat van de parochietuin. De vaste planten moeten een hoogte hebben tussen de 20 en 70 centimeter.

Sortiment

De keuze van het sortiment is zeer specifiek gekozen aan de hand van de verschillende functies en het gewenste beeld.

beplanting dragen allen bij aan biodiversiteit met name voor de bij.

Heesterbeplanting

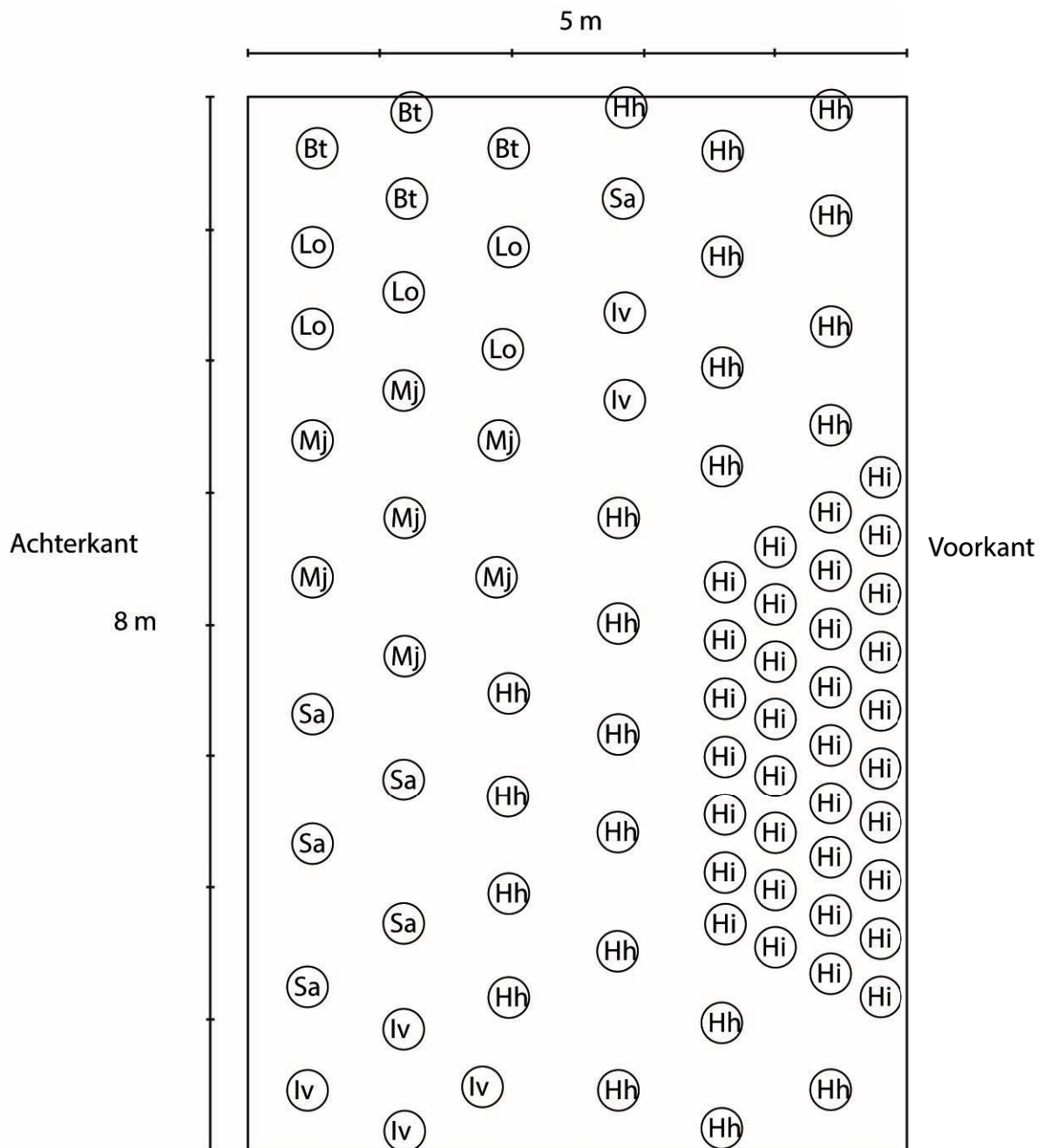
Het sortiment van de heesters is geschikt voor alle plekken in de tuin. In de stempel hiernaast is weergegeven hoe de groepen aangeplant moeten worden. hierbij is het van groot belang dat de hoge achterkant en lage voorkant worden benaderd vanaf het door de tuin lopend wandelpad.

Aanleg en onderhoud Heesters

Bij de aanleg van de heesterbeplanting zijn de volgende aspecten van groot belang voor het doen slagen van het gewenste eindbeeld.

Het is belangrijk dat de geadviseerde plant-en rand afstanden worden toegepast. Deze zijn per plantsoort in de tabel aangegeven. Op de tekening (schaal 1: 50) hiernaast is dit ook af te leiden. De plantafstanden is in relatie met de leverantie maat. Zodra kleinere soorten worden aangeplant ontstaan er grotere open ruimtes tussen de planten. Het onkruid vrij houden zal hierdoor meer gaan kosten. Bij aanleg moeten de heesters water gegeven worden om het aanslaan te stimuleren.

Het sortiment is uitgekozen op groeivorm en hoogte. Dit betekent dat er niet gesnoeid hoeft te worden. In de eerste twee jaar na aanplant is het onkruidvrij houden van de heestervakken belangrijk. De werklust zal laag zijn, doordat in deze schaduwrijke tuin weinig onkruid zal gaan groeien.

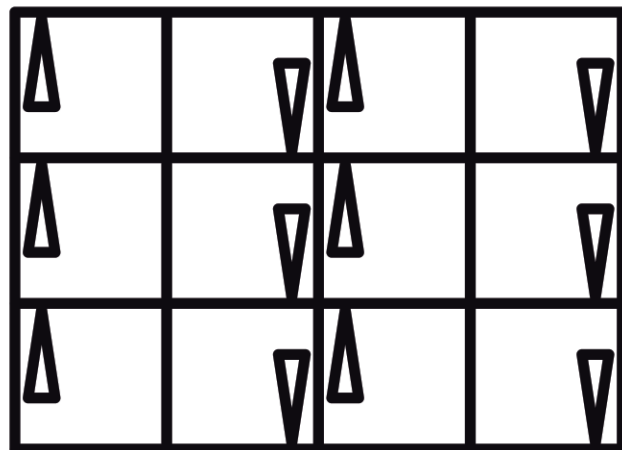


Afbeelding 5.43 Ontwerp heesterbeplanting

code	Latijnse naam	leverantiemaat	onderlinge afstand in cm	randafstand in cm	hoogte	jan	feb	maart	april	mei	jun	jul	aug	sep	oct	nov	dec.	n	p	
Heesters zon, halfschaduw, schaduw																				
Lo	Ligustrum ovalifolium	80 /120	100	100	250														4	4
Mj	Mahonia japonica	80 /120	120	100	150														4	4
Rs	Ribes sanguineum	80 /120	100	70	250														3	3
Bt	Berberis thunbergii 'Atropurpurea'	80 /120	120	100	250														5	5
Sa	Symphoricarpos albus laevigatus	80 /120	120	80	200														5	5
Hi	Hypericum 'Hidcote'	C1.5	50	30	40														3	3
Hh	Hedera helix 'Aborea'	C1.5	50	70	150														3	3
lv	Itea virginica	80 /120	100	70	200														5	5

Tabel 5.4 Beplantingslijst met bloeikalender.

In de ontwerpstempels hiernaast zijn de aanplant-principes voor de verschillende situaties weergegeven. Namelijk; halfschaduw tot schaduw (afbeelding 5.47) en halfschaduw tot zon (afbeelding 5.48). De stempel voor de stinzenbeplanting (afbeelding 5.49) kan op beide situaties toegepast worden. Daarom is het een belangrijke keuze geweest om deze boltypen toe te passen. De stempels zijn uitwerking van twee bij twee meter. De mengingswijze van deze stempels is dusdanig uitgewerkt dat deze stempels in een bepaald patroon herhaald kunnen worden. In de tekening hiernaast (afbeelding 5.46) is weergegeven hoe deze herhaling toegepast moet worden.



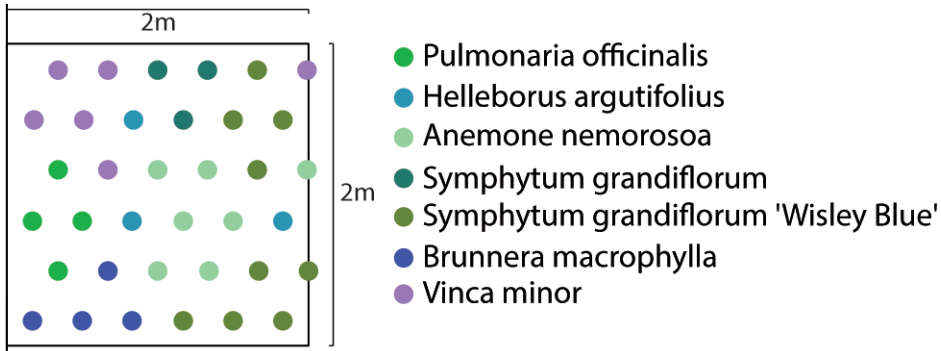
Afbeelding 5.44 Herhalingspatroon, de vak met pijl geeft één stempelvak weer, zoals hiernaar weergegeven. door de stempels te draaien en te herhalen zal het patroon op afbeelding 5.50 ontstaan
gepositioneerd op zonnige plekken.

Vaste planten voor halfschaduw en schaduw
Het grootste gedeelte van de vaste planten borders zal in deze categorie vallen. Het sortiment van deze vaste planten voldoen allen aan gewenste eigenschappen. De beplanting is geschikt om in kleine groepen te mengen

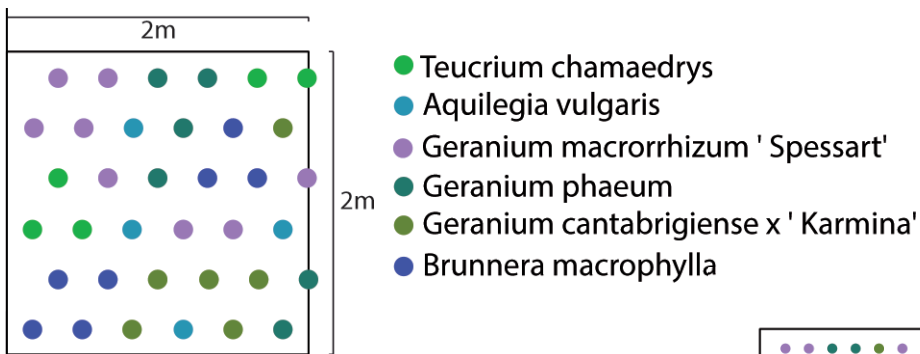
Vaste planten voor halfschaduw en zon
Een deel van de vaste planten borders zijn ook

Parochietuin					onderlinge randafstand in														
Latijnse naam	leverantiemaat	afstand in cm	cm	hoogte	Jan	feb	maart	april	mei	jun	jul	aug	sep	oct	nov	dec.	n	p	
Stinzenbeplanting																			
Eranthis hyemalis				15														3	3
Allium senescens				40														5	5
Allium ursinum				40														2	2
Galanthus nivalis				25														3	3
Myosotis sylvatica				30														3	0
Crocus tommasinianus				15														5	5
Crocus vernus				15														5	5
Corydalis solida				20														2	2
Vaste planten zon / halfschaduw																			
Teucrium chamaedrys	P9	30	20	30														5	5
Aquilegia vulgaris	P9	30	20	70														3	3
Geranium macrorrhizum 'Spessart'	P9	25	20	20														5	5
Geranium phaeum	P9	30	25	50														5	5
Geranium Cantabrigiense x 'Karmina'	P9	25	20	20														5	5
Brunnera macrophylla	P9	30	20	40														3	3
Vaste planten half / schaduw																			
Pulmonaria officinalis	p9	30	20	40														1	1
Helleborus argutifolius	p9	40	20	50														3	3
Anemone nemorosa	p9	25	20	20														0	2
Symphytum grandiflorum	p9	30	20	40														3	3
Symphytum grandiflorum 'Wisley Blue'	p9	30	20	40														3	3
Vinca minor	p9	15	20	20														0	0
Brunnera macrophylla	p9	30	20	40														3	3

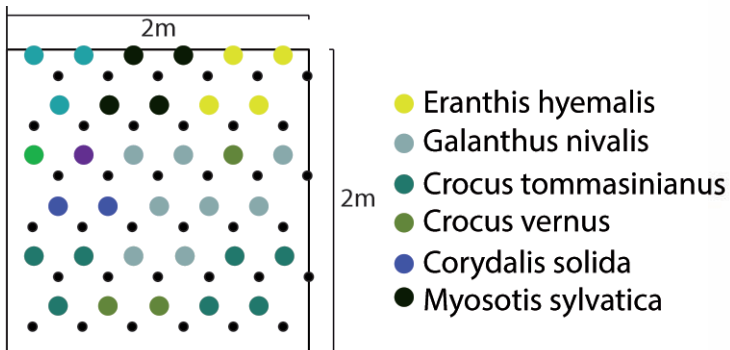
Tabel 5.5 Beplantingslijst met bloeikalender.



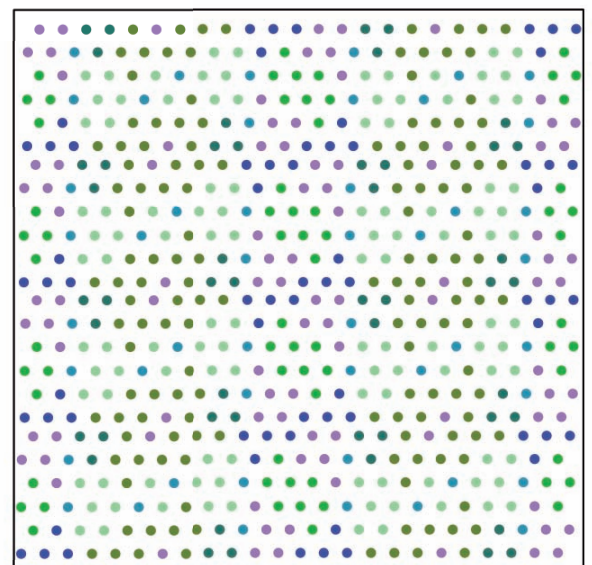
Afbeelding 5.45 Vaste planten schaduw/ halfschaduw



Afbeelding 5.46 Vaste planten zon/ halfschaduw



Afbeelding 5.47 Stinzenbeplanting voor alle gebieden



Afbeelding 5.48 Door herhaling van de stempel zal er een bijzonder effect ontstaan

Bijlage 5.1 Financieringsmogelijkheid parochietuin

De organisatie

Het Prins Bernhard Cultuurfonds stimuleert cultuur en natuurbehoud in Nederland op grote en op kleine schaal. Bijzondere initiatieven, bevoegdheid en talent worden aangemoedigd met financiële bijdragen, opdrachten, prijzen en beurzen. Door actieve fondsenwerving en inkomsten uit loterijen kan het fonds ruim 3.500 projecten en personen ondersteunen. Daarom zijn ze met een landelijk fonds en twaalf provinciale afdelingen, een van de grootste particuliere cultuurfonds van Nederland.

Omschrijving subsidie

Één van de werkterreinen van het Prins Bernhard Cultuurfonds is het verlenen van subsidie ten behoeve van natuurbehoud. Daarbij is er vooral aandacht voor projecten die gericht zijn op het vergroten van het bewustzijn van het belang van natuur in Nederland.

De parochietuin voldoet aan beide doelstellingen van het Prins Bernhard Cultuurfonds. Ten eerste is het doel op kleine schaal het versterken van cultuur historische waarden rondom de kerk en parochie. Ten tweede is de parochietuin een klein onderdeel van het grote project ten behoeve van biodiversiteit. Waarbij het hoofdoel versterken van natuurwaarde is. Tevens is het doel van het project om de bevolking bewust te maken van de waarde van natuur en hoofdzakelijk biodiversiteit. Er bestaat er een grote kans dat het project "B(l)oeiend parochietuin in aanmerking komt voor een subsidiebijdrage.

Voorwaarden

De belangrijkste voorwaarden zijn hierboven reeds beschreven. Het project moet een maatschappelijke functie vervullen. Dit kunnen we met dit project realiseren omdat we de bewoners willen betrekken bij het project ter bevordering van

de bij in het landschap rondom Haaksbergen. Daarnaast kan het project ook voor de agrariërs in de omgeving van belang zijn, daarbij denkend aan biologische bestrijding etc.

Bijdrage

Afhankelijk van het project zal het subsidiebedrag worden bepaald. Het budget voor natuurbehoud is jaarlijks vastgesteld op ca. 1 miljoen euro.

Contact

Het fonds heeft per provincie een afdeling. Voor de provincie Overijssel kan contact worden gemaakt met:

Prins Bernhard Cultuurfonds Overijssel
Provinciehuis
Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
T (038) 499 9339
F (038) 425 4809
E overijssel@cultuurfonds.nl

Contactpersonen:

Mw. G.T.M. Bruggeman, ambtelijk secretaris
Mw. H. Albers, administratieve ondersteuning

Op de site www.cultuurfonds.nl wordt aangegeven hoe de aanvraag moet worden gedaan. (Geld vragen / Projecten / Richtlijnenwijzer)

Bijlage 5.2 Begroting dorpschart

KOSTENRAMING DORPSHART

NR.	VOORSCHRIJVING	EENHEIDSPRIJS	EENHEID	RUBAAN		PARCCHIETUIN		BEGRAAFPLAATS		KERKPLEIN	
				HOEVEELHEID	BEDRAG	HOEVEELHEID	BEDRAG	HOEVEELHEID	BEDRAG	HOEVEELHEID	BEDRAG
1. VOORBEREIDENDE WERKZAAMHEDEN/ OPRIJMWERKZAAMHEDEN											
1.1	Afzet verwijderen en afvoeren	23,5 m2		1800	€ 40.500,00						
1.2	Afzet afvoeren	100,00 m3		360	€ 36.000,00					1200	€ 4.200,00
1.3	Opbreken bestaande klinker verharding	3,50 m2		200	€ 700,00	350	€ 1.225,00			60	€ 210,00
1.4	Betonbanden verwijderen	3,5 ml		400	€ 1.400,00	25	€ 87,50			800	€ 600,00
1.5	Bestaande beplanting verwijderen	0,75 m2				200	€ 150,00				
					€ 78.600,00		€ 1.462,50				€ 5.010,00
2. GRONDWERK											
2.1	Ontgraven tbv cunet tbv rij-, parkeer- en fietsverharding	5,00 m2		3650	€ 18.250,00	300	€ 1.500,00			3000	€ 15.000,00
2.2	Ontgraven tbv cunet loopverharding	4,00 m3				120	€ 480,00				
2.3	Leveren en aanbrengen zand voor zandbed	12,00 m3		730	€ 8.760,00	64	€ 768,00			480	€ 5.760,00
					€ 27.010,00		€ 2.748,00				€ 20.760,00
3. VERHARDING											
3.1	Aanbrengen rij- en parkeerverharding	40,00 m2		3650	€ 146.000,00					3000	€ 120.000,00
3.2	Aanbrengen trottoirbanden	12,00 m1		400	€ 4.800,00					80	€ 960,00
3.3	Invoegen zand (inclusief leveren)	2,00 m2		3650	€ 7.300,00					3600	€ 7.200,00
3.4	Aanbrengen gralux	18,00 m2				120	€ 2.160,00				
3.5	Aanbrengen menggranulaat	3,00 m2				120	€ 360,00				
					€ 158.100,00		€ 2.520,00				€ 128.160,00
4. GROEN											
4.1	Planten van vaste beplanting (incl leveren, voorbereiden en aanplanten)	18,50 m2		550	€ 10.175,00	1500	€ 27.750,00			675	€ 12.487,50
4.2	Planten van heesters (inclusief leveren en aanbrengen)	8,00 m2				1500	€ 12.000,00				
4.3. Planten van bomen											
4.3.1	Graven van plantgaten	15,00 st.		12	€ 180,00			22	€ 330,00		
4.3.2	Planten bomen (incl. leveren en aanplanten)	368,00 st.		12	€ 4.416,00			22	€ 8.096,00		
4.4. Planten houtstapel											
4.4.1	Planten bosplantsoen (inclusief levering)	4,00 st.				300	€ 1.200,00				
					€ 14.771,00		€ 40.950,00				€ 8.426,00
5. STELPOST											
5.1	Meeblair	€ 1.200,00 st.		6	€ 7.200,00					6	€ 7.200,00
5.2	Verlichting	€ 1.000,00 st.		10	€ 10.000,00					10	€ 10.000,00
5.3	Tip	€ 25.000,00 st.			€ 0,00	2	€ 2.000,00			1	€ 25.000,00
5.4	Informatie borden	€ 2.500,00 st.			€ 0,00					2	€ 5.000,00
5.5	Helwerk	€ 200,00 m1				20	€ 4.000,00			100	€ 20.000,00
					17200,00		€ 6.000,00				€ 67.200,00
SUBTOTAAL							€ 295.681,00		€ 8.426,00		€ 233.617,50
TOTAAL							€ 582.979,00				€ 582.979,00
	Onvoorzien		10%								€ 58.297,90
	Werkvoorbereiding		8%								€ 46.638,32
	Algemene kosten, winst en risico		10%								€ 58.297,00
	Prijzen excl. BTW (21%)										€ 746.213,12
	TOTAAL excl. 21% BTW										€ 902.917,88
	Totaal incl. 21% BTW										€ 902.917,88

Bijlage 5.3 Begroting aanleg en onderhoud vaste planten borders

Aanleg en onderhoud beplantingsvakken Dorpshart Sint Isidorushoeve		Plantspreiding: Arbeidspreiërte per:										10 st/m ² 100 m ²					
mechanische onkruidbestrijding		frequentie per jaar	eenheid	werkkin- percenta	overveel- heide	arbeid	norm m ² /u	uren	uurloon	bedrag	machine	norm m ² /u	uren	tarief	bedrag	aanschaf	totaal bedrag
aanleg																	
schoffelen t.b.v. onkruidbestrijding		1	100 m ²	100 %	100 m ²	1 persoon	80	1,3	€ 29,50	€ 36,88							€ 36,88
spitten (30-35 cm)		1	100 m ²	100 %	100 m ²	1 persoon	200	0,5	€ 29,50	€ 14,75						€ 150	€ 23,36
aanschaf compost t.b.v. bemesting																	€ 150,00
compost spreiden met schop		1	100 m ²	100 %	100 m ²	1 persoon	110	0,9	€ 29,50	€ 26,82							€ 26,82
doorfrezan compost		1	100 m ²	100 %	100 m ²	1 persoon	410	0,2	€ 29,50	€ 7,20							€ 12,07
aanschaf vaste planten 800 st																	€ 720,00
aanschaf vaste planten en bollen 500 st																	€ 400,00
lossen en uitleggen vaste planten		1	100 m ²	100 %	100 m ²	1 persoon	60	1,7	€ 29,50	€ 49,17							€ 49,17
planten vaste planten, 10 st p/m ²		1	100 m ²	100 %	100 m ²	1 persoon	6	16,7	€ 29,50	€ 491,67							€ 491,67
Totaal:																	€ 1909,95
onderhoud 1e jaar																	
mechanische onkruidbestrijding		8	100 m ²	45 %	360 m ²	1 persoon	60	4,7	€ 29,50	€ 137,67							€ 137,67
schoffelen				35 %	280 m ²	1 persoon	60	4,7	€ 29,50	€ 137,67							€ 137,67
schepelen en wieden				10 %	80 m ²	1 persoon	40	2,0	€ 29,50	€ 59,00							€ 59,00
zwerfvuil verwijderen en afvoeren		8	100 m ²	5 %	40 m ²	1 persoon	140	0,3	€ 29,50	€ 8,43							€ 8,43
water geven (situatie afhankelijk)		6	100 m ²	100 %	600 m ²	1 persoon	180	3,3	€ 29,50	€ 98,33							€ 241,67
inboeten, opnemen en uitvoeren		1	100 m ²	5 %	5 m ²	1 persoon	20	0,3	€ 29,50	€ 7,38						€ 40,00	€ 47,38
stortkosten																	€ 13,44
Totaal:																	€ 507,58
onderhoud 2e jaar																	
mechanische onkruidbestrijding		8	100 m ²	30 %	240 m ²	1 persoon	60	2,0	€ 29,50	€ 59,00							€ 147,50
schoffelen				15 %	120 m ²	1 persoon	60	2,0	€ 29,50	€ 59,00							€ 147,50
schepelen en wieden				15 %	120 m ²	1 persoon	40	3,0	€ 29,50	€ 88,50							€ 8,43
zwerfvuil verwijderen en afvoeren		8	100 m ²	5 %	40 m ²	1 persoon	140	0,3	€ 29,50	€ 8,43							€ 8,43
afmaaien loof met bosmaaler		1	100 m ²	100 %	100 m ²	1 persoon	400	0,3	€ 29,50	€ 7,38							€ 8,68
verzamelien en laden maaisel/loof		1	100 m ²	100 %	100 m ²	1 persoon	290	0,3	€ 29,50	€ 10,17							€ 10,17
bijmesten		1	100 m ²	100 %	100 m ²	1 persoon	250	0,40	€ 29,50	€ 11,80							€ 12,20
inboeten, opnemen en uitvoeren		1	100 m ²	5 %	5 m ²	1 persoon	20	0,3	€ 29,50	€ 7,38							€ 40,00
stortkosten																	€ 40,00
Totaal:																	€ 247,79
onderhoud 3e t/m 10e jaar																	
mechanische onkruidbestrijding		4	100 m ²	15 %	60 m ²	1 persoon	60	0,3	€ 29,50	€ 39,33							€ 39,33
schoffelen				5 %	20 m ²	1 persoon	40	1,0	€ 29,50	€ 9,83							€ 39,33
schepelen en wieden				10 %	40 m ²	1 persoon	60	0,3	€ 29,50	€ 29,50							€ 8,43
zwerfvuil verwijderen en afvoeren		4	100 m ²	10 %	40 m ²	1 persoon	140	0,3	€ 29,50	€ 8,43							€ 8,43
afmaaien loof met bosmaaler		1	100 m ²	100 %	100 m ²	1 persoon	400	0,3	€ 29,50	€ 7,38							€ 8,68
verzamelien en laden maaisel/loof		1	100 m ²	100 %	100 m ²	1 persoon	400	0,3	€ 29,50	€ 7,38							€ 10,17
bijmesten		1	100 m ²	100 %	100 m ²	1 persoon	290	0,3	€ 29,50	€ 10,17							€ 12,20
stortkosten		1	100 m ²	100 %	100 m ²	1 persoon	250	0,40	€ 29,50	€ 11,80							€ 13,44
Totaal:																	€ 92,25
Totaal prijs aanleg en onderhoud																€ 3403,31	
verkenste meter prijs																€ 34,03	
totaal prijs voor aanleg en onderhoud exclusief kosten voor maaten																€ 3325,24	
totaal prijs voor aanleg en onderhoud exclusief kosten voor bijmesten border																€ 3293,51	

Bijlage 5.4 Aanleg en onderhoudsadvies vaste planten borders

Aanleg

Plantvakvoorbereiding

Het belang van een grondige onkruidbestrijding vooraf kan niet genoeg benadrukt worden. De aanwezigheid van wortelonkruiden als riet, brandnetel of zevenblad kan de aanleg van een succesvol vasteplantenvak zelfs onmogelijk maken. Maar als er minder of minder agressieve onkruiden staan, dan kan men het vak door een goede bestrijding geschikt maken. In die situatie hoeft het vak alleen gespit worden. Bij veel onkruid kan het worden diepgespit. Als extreme maatregel bij zeer slechte grond of erg hoge onkruiddruk kan de grond in het vak door schone grond vervangen worden. Dit is echter zelden nodig. Kies in dat geval liefst voor grond met 5-5,5% humus en een pH van 5 tot 5,5, daarop zullen veel vaste planten het goed doen.

Daarna zal er in de meeste gevallen extra compost of ander humusrijk materiaal door de grond worden gewerkt.

In plaats van compost kan ook wormenmest of mollenmest worden gebruikt, of champost met turf. Het opgebrachte materiaal moet echter wel doorgemengd worden, en niet in het plantgat worden gegeven. Bij GFT-compost moet het zoutgehalte in de gaten worden gehouden. Overdrijf de hoeveelheid opgebrachte meststoffen niet. Dit jaagt de groei van de planten teveel op, waardoor ze slap worden en geen goed wortelgestel ontwikkelen. Humus voor een goede bodemstructuur is minstens zo belangrijk als de voedingsstoffen. In plantvakken in de schaduw onder oudere bomen is het

humusgehalte van de bodem vaak al geschikt voor vaste planten. Veel soorten slaan dan beter aan als de grond niet te veel verstoord wordt door bewerkingen.

Planttijdstip

De voorkeur gaat naar het vroege voorjaar. Er kan echter ook in juni worden geplant, nadat de opgekomen onkruiden verwijderd zijn. In juni is watergeven na het planten wel vaker noodzakelijk dan in maart-april. Containerplanten kunnen ook later in het jaar nog geplant worden - dat kan jaarrond mits het niet vriest. De kans is dan wel groot dat de beplanting dat jaar niet sluit voor de winter invalt.

Aantal per vierkante meter

Dit wordt aangegeven in de tabel en tekeningen. Dit varieert het tussen 6 en 11 planten/m². Meer dan dat is niet nodig, want met dit aantal kan er goed onkruid bestreden worden, en heeft elke plant voldoende ruimte om een goed wortelgestel te vormen. Bezuinig niet op het plantaantal per m², want een laat sluitend gewas levert nog jarenlang extra onkruidproblemen op. Zorg dat de planten egaal over hun vak verspreid worden, zonder verschillen in plantdichtheid.

Plantmateriaal

Voor vakbeplanting moeten planten uit een vierkante 11-cm pot geleverd worden. Het is belangrijk dat de planten na levering zo kort mogelijk boven de grond staan, dan drogen ze niet uit. Zorg dat ze voldoende vochtig geplant worden en na aanplant water krijgen.

Meteen na de aanplant kan een organische mulchlaag van 5-10 cm houtsnippers of boomschors worden aangebracht. Dit helpt onkruid onderdrukken, zolang de beplanting nog niet gesloten is. Na een paar jaar is deze laag verteerd, maar dan zijn de vaste planten zelf inmiddels voldoende dicht gegroeid.

Onderhoud

Na aanplant

Kort na aanplant is het belangrijk dat de beplanting zo snel mogelijk dichtgroeit en onkruid gaat onderdrukken. Het kan nodig zijn om de beplanting water te geven, vooral als ze naast bomen of heesters staan. Zolang het bladerdek niet gesloten is moet er regelmatig onkruid bestreden worden. Aan te raden is om dit te schrepen of wieden. Bij schoffelen wordt immers steeds de grond losgemaakt, waardoor onkruidzaden een gespreid bedje vinden. Vervang planten die doodgaan snel, zodat er geen gaten in de beplanting ontstaan. Met de juiste plant op de juiste plaats is het uitvalspercentage laag; 4% is rendabel mits de voorbereiding zorgvuldig is gedaan. Maar het kan ook hoger door vandalisme of diefstal.

Jaarlijks onderhoud

De belangrijkste onderhoudshandeling aan de planten zelf is de voorjaars schoonmaak: het verwijderen van de dorre gewasresten aan het eind van de winter. Dit moet voor half februari worden gedaan omdat de bollen in februari opkomen. Een apparaat dat het maaisel verhakselt en terug in de beplanting brengt heeft het voordeel, dat er geen maaisel hoeft te worden afgevoerd. Alleen wanneer de beplanting de zomer ervoor ziek is geweest, is het beter om maaisel wel af te voeren. Bij alle apparaten moet erop gelet worden dat de maaihoogte goed is zodat de groeipunten van de planten niet beschadigd worden.

